

**DUHOVNO
ŽIVLJENJE**

SRZ
LJUN
BOSNA I HERCEGOVINA

IZREKI O SVOBODI IN O DELU

Prostost, v katero pridemo skozi trpljenje, je večja od trpljenja. (Rabindranath Tagore)

Velika svoboda je sestavljena iz več malih svobod. (Silone)

Svoboda se ne nasledi, zmeraj jo je treba uresničevati. (Lyndon Johnson)

Nihče ni svoboden, kdor ni samega sebe gospodar. (Claudius)

Svoboda je kot voda; če je ne osvežujemo, izhlapi. (Robert Boldt)

Svoboda je viharno morje. Plašni ljudje imajo raje mir despotizma. (Thomas Jefferson)

Srečni sužnji so največji sovražniki svobode. (Marie von Ebner-Eschenbach)

Svoboda je edina stvar, ki jo imate samo, če jo dajete tudi drugim (William Allen White)

Svoboda je mamilo; če se ga navadiš, se ga nikoli ne odvadiš. (V. Jerman)

Manj strašna noč je v črne zemlje krili, ko so pod svetlim soncem sužnji dnovi. (F. Prešeren)

Tje bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti vol'jo vero in postave. (F. Prešeren)

Delo vliva olje v svetilko življenja, mišljenje vžiga njen plamen. (John Bellers)

Delovanje je v naši naravi, popolno mirovanje je smrt. (Pascal)

Kar vedno delaš, delaj pametno in misli na konec. (Goethe)

Kadar je delo prisila, je življenje suženjstvo. (Gorki)

Največja nagrada za človekov trud ni tisto, kar bo zanj dobil, temveč tisto, kar bo postal. (Ruskin)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

V maju bo stopila Marija v ospredje našega življenja

V mesecu maju bomo praznovali god lujanske Matere božje, zavetnice Argentine, in god brezjanske Marije Pomagaj, obhajali žegnanje v Slovenski hiši v Buenos Airesu in romali v največje argentinsko Marijino božjepotno svetišče v Lujanu.

Vsi ti dogodki nam bodo osvežili Marijino vlogo v božjem odrešenjskem načrtu in njeno mesto in pomen v življenju vernika.

Ob Mariji bomo premišljevali verske skrivnosti in poglobljali svoje versko življenje, saj nam je v tem pogledu Marija izredno svetel vzor. Nikdar ne bomo mogli izčrpati vsebine tiste popolne predanosti Bogu, ki jo najdemo v njenem življenju, kakršno nam slika evangelij. Kot Gospodova dekla je vzvišena nad vse, kar more človek doseči v svojem prizadevanju za krščansko življenje ali čim zvestejšo hojo za Jezusom.

Praznovanje Marijinih praznikov, žegnanje in romanje nam odkrivajo Mater našega Odrešenika kot vzor vere, vzor kristjana. Prava pobožnost do Marije nas bo navajala k verski poglobitvi, k oblikovanju našega vsakdana iz vere, v duhu evangelija ali v brezpogojni ljubezni do Boga in do bližnjega. Pomnožila nam bo duha potrpežljivosti in utrdila naše krščansko upanje.

Marijo častiti se pravi predvsem živeti iz vere, biti predan v božjo voljo, zaupati v Boga. Lepo je, če izražamo svoje češčenje Ma-

tere božje z molitvijo in pesmijo in romanjem, toda vse to bi bilo prazno, kolikor si ne bi prizadevali za ustrezno življenje, kolikor bi vse to bila le lepa površina, pod katero bi se skrivalo nekaj povsem drugega. Kristus ni ničesar bolj zavračal kot narejeno, navidezno pobožnost in pravičnost farizejev in pismoukov. Zato ne nehajmo nikdar povezovati pobožnosti do Marije z vsakdanjim življenjem.

Marija nas vodi h Kristusu, ki se je imenoval sam „pot, resnica in življenje“, ki brez njega ne moremo nič storiti, ki nas vabi, naj nosimo za njim svoj križ in z njim dosegamo zmago nad križem. Kristus bo torej tudi v tem mesecu v središču našega duhovnega življenja, čeprav „po Mariji“. Marija noče in ne more nadomestiti Jezusa. Marija hoče biti le „Gospodova dekla“.

Marija naj nam pomaga pravilno pojmovati krščansko skupnost, ki v njej živi in deluje Kristus. Ker pa je Kristus predvsem tam, kjer se ljudje med seboj ljubijo, kjer vlada med ljudmi resnično bratstvo, zato se ob Mariji učimo, kako naj v svoji sredi napravimo prostor njemu, ki je dejal, da bodo ljudje njegove učence spoznali po medsebojni ljubezni. Marija kot Mati nas uči ljubezni, saj smo med seboj bratje in sestre.

V teku jubilejnega svetega leta našega odrešenja, ko bomo zavestno odkrivali in iskreno doživljali odrešenje, se poglobljali v spoznavanje Kristusa Odrešenika, bomo lažje dojeli tudi vlogo in odličnost Odrešenikove matere, ki je bila prva odrešena in je in ostane vseskozi vzor kristjana.

.....

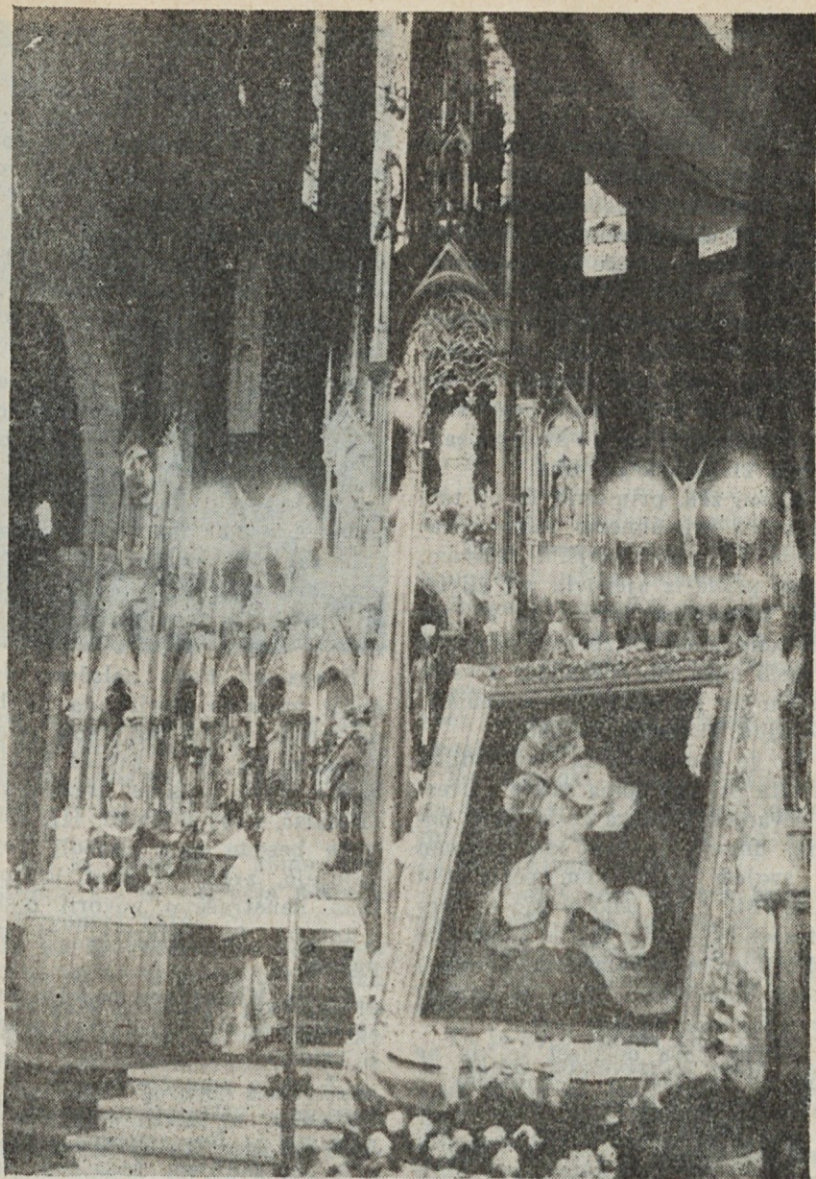
V SENCI TUJINE

Peruti črne se nad nami pno,
zastirajo nebesne mi jasnine,
da videl bi v naročje domovine.
Pritiskajo na tujo me zemljo.

Upiram se in dvigam roke v pest,
se bijem, upam, smejem se in plakam
in razprostrtih rok ljubezen čakam,
pobiram prah iz mrtvih tujih cest.

Gospod, le tepi, naj za narod svoj
na tujih tleh mladost mi vsa odteče,
ljubezni ogenj naj me v živo peče.
Srce trpeče spravi dar je moj.

Valentin Bazilij

Podoba brezjanske Marije Pomagaj v lujanski baziliki.

Odmevi „Pastirjevega glasu“

V preteklem mesecu marcu smo se spominjali stoletnice rojstva našega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je bil velik, zaveden in rodoljuben Slovenec, goreče versko zavzet in skrben cerkveni Pastir na sedežu ljubljanske škofije in od rdeče revolucije do svoje smrti naš slovenski begunski Mojzes, ki nas je duhovno vodil skozi begunstvo in v zdomstvu vse do svojega zadnjega življenjskega diha.

Ali ni zelo primerno, če ob tem spominu prisluhnemo samo nekaterim najpomembnejšim izjavam, ki so prišle iz njegovih ust ali izpod njegovega peresa in ki jih moramo imeti neizbrisno zapisane v naši duši, jih spoštovati z vsem srcem ter jih ohraniti kot dediščino njim, ki rastejo za nami?

Ko je komunistična Osvobodilna fronta pri nas doma začela z uredničenjem svojega gesla „Rop, požig, umor“, je škof dr. Rožman v svojem škofovskem poslanstvu leta 1943 z vso odločnostjo in neustrašenostjo izdal lastno škofovsko okrožnico o nevarnostih brezbožnega komunizma. Tam je zapisal tudi jasne in odločne besede:

„Prva naša dolžnost je, da ne smemo molčati o komunizmu, o njegovih zmotah in nevarnih ciljih.

Papež zelo obsoja zaroto molka, ki mirno pusti, da komunizem skrivaj izpodkopava vero in krščansko kulturo.

Molčati o komunizmu in njegovi nevarnosti je greh zoper ljubezen do Boga in do bližnjega.

Zelo se motijo tisti, ki mislijo, da morajo iz ljubezni molčati. Takó krivo pojmovana ljubezen: ni krščanska krepost, marveč slabost in greh.

Papež nas poziva, da moramo zoper komunizem govoriti, zavračati zmote in poučevati zaslepljenec in tiste, ki so v nevarnosti, da se vdajo varljivim zmotam brezbožnega komunizma.

Moramo govoriti, četudi bi nas nekateri ne marali poslušati ali bi nas zaradi tega preganjali ali nam s smrtjo grozili.

Svojo, od Boga naloženo dolžnost moramo storiti, da ne bomo pred večnim Sodnikom odgovorni za to, če bi zaradi našega molka duše zapadle brezbožstvu“ (Kolarič, škof Rožman, III, 239).

Te besede nam najbolj pojasnjujejo, zakaj je škof Rožman tako neustrašeno govoril o komunizmu in razkrival njegove nakane.

In na Miklavževo nedeljo je v ljubljanski stolnici govoril v svoji pridigi:

„Z božjo pomočjo hočem — in moram — vztrajati na mestu, kamor me je Bog postavil.

In do zadnjega časa bom isto učil in opominjal. Naj pride tudi to, kar mi grozijo; naj me na

kose razsekajo ali pa — kar ljubljanske komunistke želijo — da me na Kongresnem trgu živega zažgó — do zadnjega bom trdil in učil,

da je brezbožni komunizem največje zlo in največja nesreča za slovenski narod.

In ko že govoriti ne bom mogel, se mi bo iz umirajočega srca še dvigala poslednja prošnja; ti sta, ki jo za svoj narod vsak dan ponavljam:

Razsvetli, Gospod, zaslepljene, da spoznajo časno in večno nesrečo, v katero jih pehá brezbožni komunizem, da se obrnejo in spreobrnejo. Privedi jih, Gospod, nazaj k resnici in v božje kralje-

stvo“ (Kolarič, Škof Rožman, III, 242).

Škofa Rožmana so po njegovem begu kasneje komunisti doma obsojili na 18 let ječe in prisilnega dela.

Ob prvem obisku v Mendozi, leta 1949, torej koncem prvega leta prašega zdomstva v Argentini, nam je v nedeljo, 30. oktobra, v dvorani pri bratih maristih govoril v pozdravnem nagovoru nadvse pretresljive in pomembne besede:

„Če je Bog dal nam misel boga in nam tudi pomagal do rešitve in svobode, ima prav gotovo z nami še posebne namene.

Zato imamo vsi do sebe in do skupnosti velike dolžnosti.

Božja Previdnost nas je postavila med tuje narode, da med njimi pokažemo lik poštenega, vernega Slovence, da bo tako svet po nas spoznal in sodil o slovenskem narodu.

Vsi dogodki našega dosedanjega življenja, od begunstva do emigracije, so bili in so en sam čudež božjega vodstva.

In prav v tem dejstvu imamo vse poročstvo za bodočnost.

Zatorej: vztrajajte in zaupajte!“ (Svob. Slovenija, 1949, št. 45).

To je brez dvoma klic, ki mora še danes odmevati v srcih nas vseh in ga moramo ohraniti tudi njim, ki rastejo za nami!

Tisto nedeljo je mendoška Katališka akcija imela svoje zborovanje. Po končani naši proslavi je dr. Rožman med nami stal

pred kolegijem bratov maristov in s pločnika sledil mimooidoče-mu sprevedu udeležencev in člano-ov Katoliške akcije.

Ko je vodstvo spreveda zazna-
lo, kdo jih opazuje, so udeleženci
po osrednji mendoški aveniji San
Martín ob glasovih zvočnikov
klicali:

„Živel monsignor Rožman!“

„Monsignor Rožman — žrtev
komunizma!“

„Živel véliki borec proti komu-
nizmu!“ (Svob. Slovenija, 1949,
št. 45)

Naslednje leto 1950 nam je dr.
Rožman v Duhovnem življenju
napisal članek: Marija, zakaj od-
lašáš?

Tamkaj nam še za danes po-
laga na srce prevažne misli! Ta-
kole pravi med drugim v član-
ku:

„Dolgó že prosimo — mi in na-
ši v domovini — Marijo Pomagaj
za rešitev iz skrbi, bridkosti in
trpljenja, v katerem živimo z
mnogimi drugimi narodi vred.
Priznati moramo, da naše pro-
šnje niso bile zaman. A končne
rešitve, resnične osvoboditve še
nismo dočakali.

In tako ni prav nič čudno, če
se v naše molitve včasih vmeša
vprašanje nepočakanih otrok:

Mati, zakaj odlašáš?

Kaj bi nam Marija na to od-
govorila?

„Zaupajte in nič se ne bojte,
ampak vztrajajte v veri in v za-
upanju do konca!“

Res je, da živimo v dobi, ki jo
je sveti Janez opisal v svojem

Razodetju: Gorje zemlji in mor-
ju, ker je stopil na vaju hudič
z veliko jezo, vedoč, da ima malo
časa.

Toda Marija je močnejša kakor
vs. Satanova moč.

Marija težko čaka, da bi mo-
gla prinesiti svetu mir! — Ali je
med nami že dovolj duš, priprav-
ljenih Ji z molitvijo in žrtvami
omogočiti, da prinese mir na svet
in ne ostane še nadalje skrita s
svojimi čudeži milosti?

Mi nepočakani nepremišljeno
sprasujemo: Mati, zakaj odlašáš?

Ali ni Marija mnogo bolj upra-
vičena nas vprašati: „Otroci, za-
kaj odlašate z molitvijo in žrtva-
mi, ki so potrebne, da moje brez-
madežno Srce zmaga najprej v
vaših srcih in potem v vsem sve-
tu? — Kaj pravite? — Ali ne
bi bilo prav, da vsi po svetu raz-
pršeni Slovenci pomnožimo svoje
prošnje in zvesteje nosimo svoje
vsakdanje žrtve in tako Mariji
emogočimo, da nas in vse krščan-
ske narode pelje k zmagi za Kri-
stusa?“

In ko je tik pred smrtjo zad-
nje popoldne zlatomašnik Mer-
kun obiskal težkó obolelega ško-
fa, mu je ta s tresočim glasom
govoril:

„To je zelo lepo, da ste pri-
šli. Jaz strašno trpim, strašno tr-
pim. Molíte zame in za moje pre-
ganjavce, zaradi katerih moram
toliko trpeti. Molíte žalostni del
svetega rognega venca!“ (Kola-
rič, Škof Rožman, III, 670).

Ali ne veljajo te njegove bese-

Janez Pavel II. o sv. letu

IZ APOSTOLSKEGA PISMA O JUBILEJNEM LETU ODREŠENJA

Pismo ima dva dela. V prvem, doktrinalnem delu, papež v desetih točkah razlaga nagibe in pomen obhajanja jubilejnega leta odrešenja, v drugem delu pa daje smer-nice in navodila za obhajanje ju-bilejnega leta odrešenja.

Najprej je papež zaklical bese-de, ki jih je že izrekel ob prevze-mu svoje službe: „Odprite vrata Odrešeniku“. Kristus Odrešenik in njegova velikonočna skrivnost predstavlja „vrhunec božjega ra-zodetja in največje delo božjega usmiljenja za ljudi vseh časov“ (Človekov odrešenik).

Vsako bogoslužno leto je leto ob-hajanja skrivnosti našega odre-šenja. To leto, ko se spominjamo 1950-letnice našega odrešenja, pa nas vabi, da bi ga obhajali čim globlje. Leta 1933, ko je poteklo

.....
de kot duhovna oporoka tudi da-nes nam?!

In 16. novembra 1959 je v zgod-nji jutranji uri škof Rožman do-trpel.

Za svoje škofovsko geslo si je bil izbral ob imenovanju: „Križa teža in plačilo.“

Tisto jutro je po svojem ško-fovskem geslu odložil težo križa in odšel po „plačilo križa“ (prim. Kolarič, Škof Rožman, III, 672).

Božidar Bajuk

1900 let od Kristusove odrešilne smrti, je papež Pij XI. napovedal sveto leto. Po tem zgledu bomo tudi mi obhajali 1950-letnico o-rešenja. Začeli bomo na praznik Gospodovega oznanjenja, „ko se je večna Beseda po Svetem Duhu učlovečila v Mariji, postala delež-na naše narave, da bi „s smrtjo zrušil tistega, ki je imel oblast nad smrtjo, to je hudiča, in bi rešil nje, ki so bili v strahu pred smrtjo vse življenje, podvrženi sužnosti“ (Heb 2, 14)“. Zaključili bomo to jubilejno leto dne 22. aprila 1984, na veliko noč, na dan veselja, ki ga je prinesel Kristus s svojo daritvijo. Naj bo to zares sveto leto, čas milosti in zveličanja za današnjega človeka.

Papež nato poudarja pastoralni značaj tega leta. Na novo je treba odkriti zakramentalno delovanje Cerkve. Vsak kristjan naj bi v polnosti spoznal svoj poklic in ga v polnosti zaživel, se spravil z O-četom v Sinu, delal za spravo med vsemj ljudmi in služil miru na svetu. Priti moramo do zavesti, da naše odlično krščansko dostojanstvo ne moremo pripisovati se-bi, ampak božji milosti. Vsak kri-stjan se mora v tem letu čutiti osebno povabljenega k pokori in prenovi.

Prva zahteva naše vere v Kri-

stusa in sad te vere je najprej osvoboditev od greha, ker nas je Kristus oprostil za svobodo (prim. Gal 5,1). Za službo tej svobodi je Kristus ustanovil zakrament sprave v svoji Cerkvi. Vsi se moramo spreobrniti, potrebna nam je korenita sprememba duha in življenja. Cerkev pa je tista, ki vzpostavlja osebno zvezo med grešnikom in Odrašenikom. Zakramentalna odveza je zunanji znak tega osebnega stika grešnika s Kristusom. Vsakokrat, ko se človek zave usmiljene božje ljubezni, in vsakokrat, ko človek odgovori z dejanjem skesane ljubezni, se v Cerkvi nekaj zgodi. Spokorjeni človek

postane deležen ne samo zaslužerja in neskončne zadostilne vrednosti Kristusa, edinega Odrašenika, pač pa tudi zaslužnj in vseh dobrih del vseh tistih, ki so posvečeni v Kristusu Jezusu.

Nato papež govori o vrednosti in pomenu spovedi. Skrivnost odrešenja zahteva, da se služba sprave, ki jo je Bog zaupal pastirjem Cerkve, povsem naravno uresničuje v zakramentu sprave. Škofje so za to odgovorni, ker so oskrbniki milosti, izhajajoče iz Kristusovega duhovništva, katerega so tudi oni deležni. Njihova dolžnost je, da bdijo nad spokorno disciplino. Prav tako pa tudi duhovniki. Na letošnji jesenski škofovski sinodi bomo posebej o tem govorili. Papež je prepričan, da bodo škofje z njim posvečali vso skrbnost nenadomestljivi vlogi zakramenta sprave v zveličavnem poslanstvu Cerkve.

Želja svetega očeta je, da bi se v letošnjem letu ovce vračale k Očetu, ki jih pričakuje.

Posebna milost jubilejnega leta odrešenja je torej novo odkritje božje ljubezni, ki se nam daje, in poglobljanje neizmerne bogastva Kristusove velikonočne skrivnosti. To bogastvo prejemamo v vsakodnevem izkustvu krščanskega življenja v vseh oblikah. Vse različne pobožnosti svetega leta morajo biti usmerjene v to milost.

V tej luči milosti moramo prav tako gledati na dar popolnega odpustka, ki je posebnost jubilejnega leta in ga Cerkev v močji oblasti,

podeljene od Kristusa, naklanja vsem, ki izpolnijo določila za sveto leto.

Cerkev, ki je po volji svojega ustanovitelja delivka milosti, daje vsem vernikom možnost, da se z odpustkom približajo celotnemu daru božjega usmiljenja. Zahteva pa od njih popolno pripravljenost za notranje očiščenje, ker odpustka ne moremo ločiti od kreposti in zakramenta pokore. V tem letu moramo odkrivati vsebino greha, še prej pa moramo odkriti vsebino Boga.

Papež v tej zvezi omenja Odrešenikovo mater in njeno vlogo. Ona je bila prva odrešena in ostane vseskozi vzornica Cerkve. Le z Marijo bo mogla Cerkev prižgati plamen novega upanja za ves človeški rod.

Papež upa, da bo jubilejno leto odrešenja tudi prispevek za zблиžanje med kristjani, saj vsi verujemo v istega Kristusa Odrešenika.

„Obhajanje jubilejnega leta od-

rešenja pa je v glavnem namenjeno sinovom Cerkve, ki z njo povsem delijo vero Cerkve v Kristusa Odrešenika in živijo v polnem občestvu z njo. Jubilejno leto bomo istočasno slavili v Rimu in po vseh škofijah sveta. Za pridobitev milosti, ki so združene s tem jubilejem, bom tu navedel poleg nekaterih določil le nekaj smernic splošnega značaja. Škofovskim konferencam in škofom posameznih škofij prepuščam nalogo, da dajo bolj določena navodila in pastoralne spodbude ob upoštevanju krajevne miselnosti in navad, kakor tudi 1950-letnice Kristusove smrti in vstajenja. Obhajanje tega jubileja hoče biti predvsem povabilo k pokori in spreobrnitvi kot najnijnima pogojevma za doseg milosti odrešenja, kj ga je izvršil Kristus. Tako naj bi prišlo do duhovne preнове v posameznikih, v družinah, župnijah, škofijah, redovnih skupnostih in drugih centrih krščanskega in apostolskega življenja.“

Kardinal Kuharić o svobodi

27. februarja je kardinal Kuharić v spremstvu 20 škofov in blizu 250 duhovnikov opravil v zagrebški stolnici zahvalno daritev ob kardinalskem imenovanju. V imenu jugoslovanske škofovske konference in v imenu Cerkve na Slovenskem ga je pozdravil njen podpredsednik nadškof Šuštar in ga povabil na obisk v Ljubljano. V daljši homiliji je kardinal Kuharić razmišljal tudi o svo-

bodi. Dejal je, da je največja vrednota, ki jo družba lahko omogoči posamezniku, svoboda. Omenil je z ustavo in zakoni zagotovljeno versko svobodo v Jugoslaviji, vendar ta svoboda ne velja za vse sloje občanov. Tako je med drugim omenil vojake, bolnike, ostarele po domovih in zapornike, ki jim branijo izvrševanje najosnovnejših verskih svobosčin. V stolnici in okrog nje je bilo blizu 10 tisoč ljudi.

Pokora - sprava - mir

Vabilo slovenskih škofov k proslavi svetega leta odrešenja

Ljudje radi obhajamo spomin na pomembne dogodke v življenju posameznika, družine, župnije, škofije ali naroda in slavimo jubileje. Letos pa mineva 1950 let od najpomembnejšega dogodka v zgodovini, smrti in vstajenja Kristusa, Boga in človeka, našega Odrešenika. Po besedah svetega očeta Janeza Pavla II. je ta dogodek „vrhunec božjega razodetja in največje delo božjega usmiljenja za ljudi vseh časov“ (Človekov odrešenik 2). Zato je sveti oče oklical sveto leto našega odrešenja. Kristusove razprostrte roke so zarisale med nebom in zemljo neizbrisno znamenje naše zaveze z Bogom. Sv. Pavel nam zatrjuje: „V njem (Kristusu) imamo odrešenje po njegovi krvi in odpuščanje grehov. Obilno je razlil na nas bogastvo svoje milosti...“ (Ef 1, 7).

Na sam praznik Gospodovega oznanjenja, ki bi mu upravičeno lahko rekli praznik Gospodovega učlovečenja, bomo proslavo tega jubileja pričeli v vseh naših župnijah.

Kaj bi radi skupaj s svetim očetom dosegli v tem jubilejnem svetem letu odrešenja? Pokoro, spravo in mir.

1. Kristjani naj bi globoko doživeli skrivnost Kristusovega odrešenja v vseh razsežnostih. O-

drešenje moremo razumeti samo na ozadju neskončnega božjega usmiljenja. Zato naj bi to leto veliko razmišljali o Kristusu in njegovem odrešenjskem delu. Odpreti se moramo božjemu Duhu, odpreti srce in uho za božjo besedo, veliko prebirati sveto pismo in nabožno literaturo vseh vrst. Naj bi se še bolj potrudili za lepo obhajanje nedelj in praznikov, več časa posvetiti zasebni in skupni molitvi, posebej čistili božjo mater Marijo, ki je bila prva odrešena in nam je vzor človeka, ki v polrosti živi odrešenje.

2. V tem jubilejnem letu naj bi nam še globlje prišlo v zavest, da se Kristusovo odrešenjsko delo sedaj uresničuje v Cerkvi, ki je vsa potopljena v skrivnost odrešenja, in v zakramentih, ki so studenci, izvirajoči iz Kristusovega križa. V Cerkvi in po zakramentih bomo iskalj spravo z Bogom. Zakrament sprave naj v tem letu pride spet do svoje prave veljave. Poskrbeli bomo vsi, da opravimo dobro pripravljeno, iskreno in kolikor mogoče popolno svetoletno spoved. Priti moramo do resničnega spreobrnjenja, ki je tudi pogoj za pridobivanje svetoletnega odpustka.

3. Naša sprava z Bogom bo vodila do sprave z ljudmi. Naj bi prišlo do poravnave in sloge v dru-

žinah, sosekah, vaseh, župnijah, do sprave med generacijami in tudi z ljudmi, ki drugače mislijo. Takšna sprava bo vodila do vedno večjega miru tudi na širši ravni, saj je mir izžarevanje odrešenja.

4. Naša sprava z Bogom in s človekom mora nujno voditi naprej v dela ljubezni do bližnjega, do telesnih in duhovnih del usmiljenja. Odpreti nam mora oči za stiske bližnjega, za bolne, trpeče, ostarele, osamljene, dvomeče in za tiste, ki iščejo alj nimajo pravega življenjskega cilja. Sveti oče nam pravi: „Odrešenje nam odpira veličastno knjigo naše solidarnosti s trpečim Kristusom in v njem nas uvaja v skrivnost naše solidarnosti s trpečimi brati. S Kristusom združeno trpljenje naših bratov je zaklad, od katerega Cerkev živi in ki tudi vzdržuje vero vseh.“ Zato naj nam to sveto leto pomaga pri-

ti do velikega spoštovanja trpljenja v bratih, kj jih papež še posebej takole prosi: „Vabim vas, da združite svoje trpljenje s trpljenjem Kristusa, visečega na križu, in da ga darujete za rešenje vsega sveta.“

Dragi bratje in sestre, to naše prvo sporočilo o svetem letu naše odrešenja vas ljudno vabi, da bi tudi vi v tem letu na široko odprli vrata Odrešeniku in radi sprejemali ter uresničevali vse pobude, ki jih boste dobivali, spoznali čas božjega obiskanja, da nam bo vsem to leto zares čas milosti in dan rešitve.

Naj vas v svetem letu odrešenja spremlja poseben božji blagoslov in varstvo naše skupne matere Marije.

Koper, Ljubljana, Maribor,

1. marca 1983.

Slovenski škofje

Sv. Ciril in Metod za evropsko edinstvo

Na večer pred praznikom sv. Cirila in Metoda, slovanskih apostolov in sozavetnikov Evrope (13. II. 83.), je bilo v baziliki sv. Klemena v Rimu slovesno somaševanje, ki ga je vodil poljski kardinal Rubin, predstojnik tajništva za vzhodne Cerkve. Nagovor med mašo je imel Slovenec dr. Janez Vodopivec, profesor na rimski univerzi Urbaniana. K somaševanju so bili povabljeni predstavniki vseh evropskih narodov, ki imajo svoje majhne skupnosti v Rimu.

V homiliji je Vodopivec orisal pomen misijonskega in kulturnega dela, ki sta ga sveta brata opravila med slovanskimi narodi. Skupaj z vero sta jim prinesla tudi kulturo. Ustvarila sta bogoslužje, ki ga je ljudstvo razumelo in pri njem tudi dejavno sodelovalo. Daljnovidnost tega koraka lahko povsem razumemo šele po II. vatikanskem koncilu.

Sveta brata sta veliko naredila za vso Evropo. Trudila sta se za povezavo med vzhodno in zahodno Cerkvijo, med vzhodno in zahodno kulturo. Tega se je zavedal tudi sedanji papež, ko je sveta brata imenoval za sozavetnika Evrope.

Slovenski škofje pri papežu

18. marca je papež Janez Pavel II. sprejel skupino 12 jugoslovanskih škofov, ki so prišli na uradni obisk „ad limina“. Skupino, v kateri so bili tudi vsi slovenski škofje, je vodil podpredsednik jugoslovanske škofovske konference ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar.

Slovenski škofje so prišli v Rim v nedeljo 13. marca. Ves čas bivanja v Rimu so stanovali v Sloveniku. Že v ponedeljek sta bila pri papežu v zasebni avdienci nadškof Šuštar in škof Lenič, v četrtek 17. marca pa sta bila vsak zase sprejeta pri papežu koprski škof dr. Janez Jenko in mariborski škof dr. Franc Kramberger.

Papež je vsakega škofa zadržal na pogovoru in se zanimal za razmere v njegovi škofiji. Vse ostale rimske dni so škofje uporabili za srečanja na različnih kongregacijah. Našli so tudi čas za pogovore s slovenskimi duhovniki, redovniki in redovnicami, ki živijo ali študirajo v Rimu.

Vrh bivanja v Rimu je bila skupna avdienca vseh škofov 18. marca. V imenu vseh škofov je papeža pozdravil nadškof Šuštar, ki je prvi del svojega govora prebral v slovenščini, nato pa nadaljeval v italijanščini. Med drugimi je nadškof Šuštar dejal:

„Poleg težav in upanj katoliške Cerkve v Jugoslaviji na splošno naj za Slovenijo omenimo tri velike naloge, ki so naša velika skrb, a tudi naše upanje: družina — mladina ter duhovniški in redovniški poklici ter sodelovanje laikov v Cerkvi. Po zadnji škofovski sinodi in po Vaši apostolski spodbudi Familiaris consortio je zavest skrbi za družine, ki živijo v izredno težkih razmerah, postala še bolj živa. Tudi mladina se nahaja pred novimi verskimi, ideološkimi, etičnimi, človeškimi, družbenimi, gospodarskimi ter poklicnimi nalogami. Ne le svetovno leto mladine l. 1985, ampak tudi naše vsakdanje razmere nas spodbujajo, da se za mladi rod posebej zavzemamo. Duhovniški in redovni ter misijonski poklici so tudi pri nas nazadovali. Za pastoralno leto 1984-85 pripravljamo posebno leto poklicev, da bi čim več mladih pridobili za služenje v Cerkvi, za služenje Bogu in ljudem, bodisi kot duhovniki, redovniki in redovnice, bodisi kot verni in zavzeti laiki. Upamo, da bo sveto leto odrešenja tudi za Cerkev v Sloveniji in Jugoslaviji pomenilo veliko milost in poseben božji blagoslov.

Slovenski narod je majhen, niti dva milijona ljudi ne šteje v matični domovini, a več sto ti-

soč naših rojakov živi drugod po svetu, po Evropi, v Kanadi, ZDA, Argentini in Avstraliji. Ne moremo se ponašati s posebnimi zgodovinskimi ali sedanjimi dogodki in osebnostmi v svetovnem merilu. Bogu in našim prednikom pa smo hvaležni, da smo pod posebnim varstvom božje Matere Device Marije, ki jo naš narod zelo časti, več kot 1100 let ohranili dragoceno dediščino sv. Cirila in Metoda, zavetnikov ljubljanske nadškofije in sozavetnikov Evrope, katoliško vero in narodno kulturo, zvestobo Cerkvi in življenjsko moč malega naroda kljub vsem težavam in nevarnostim v zgodovini in danes. Veseli smo, da je mogel naš mali narod dati v zgodovini in da more dajati še danes svoj poseben prispevek tudi vesoljni Cerkvi v misijonih in drugod po svetu ter kulturnemu, socialnemu in gospo-

darskemu razvoju človeške družbe v Evropi in na drugih celinah. Naši trije svetniški kandidati, misijonski škof Friderik Baraga, ki je v preteklem stoletju deloval med Indijanci v Severni Ameriki, mariborski škof Anton Martin Slomšek, ki ima velike zasluge za ohranitev in razvoj vere in narodne kulture med slovenskim narodom v prejšnjem stoletju, in Janez Gnidovec, ki je v prvi polovici našega stoletja izredno požrtvovalno deloval v diaspori kot škof v Skopju, so posebne priče življenjske moči Cerkve na Slovenskem. Trdno upamo, da jih bo Cerkev, Bog daj, da kmalu, tudi uradno razglasila za svetnike. Prav tako smo Bogu hvaležni, da moremo v svoji domovini in v svoji domači Cerkvi tudi danes odkrivati in doživljati vedno nova močna znamenja vernosti, poštenosti in zvestobe, ki nam dajejo upanja za razvoj verskega in cerkvenega življenja v enakopravnem, svobodnem, mirnem in plodnem sodelovanju in sodelovanju z vsemi ljudmi v naši domovini.

Ob koncu dovolite, sveti oče, da Vam ponovno izrazim našo veliko željo in naše prisrčno vabilo: pridite nas obiskat, pridite tudi k nam v Slovenijo, v Ljubljano in k Mariji Pomagaj na Brezje, pridite, da nas potrdite v veri, upanju in ljubezni, v krščanskem življenju in v zvestobi Kristusu in njegovi Cerkvi.

V imenu vseh navzočih škofov, naših duhovnikov, redovnikov in

redovnik ter drugih vernikov Vam, sveti oče, izražam naše globoko spoštovanje, našo iskreno vdanost in zvestobo, našo pokorščino in ljubezen in Vas prosim, blagoslovite nas, blagoslovite naše škofije, naše vernike in vse naše ljudstvo v domovini in po svetu.“

Tudi papež je del svojega govora prebral v slovenščini, nato odstavek v hrvaščini, nadaljeval pa je v italijanščini. Škofe je

spodbujal, naj z nezmanjšano gorečnostjo skrbijo za ljudi, ki so jim zaupani.

Po končani skupni adiaciji je Janez Pavel II. naše škofe zadržal na kosilu. Pri mizi je bilo zelo sproščeno. Papež se je zanimal za nekatere podrobnosti v zvezi z verskim življenjem v Sloveniji, sam pa je škofom pripovedoval o potovanju po državah Srednje Amerike in o načrtih za potovanje na Poljsko.

Papež v Srednji Ameriki

Na 17. apostolskem potovanju, ki je bilo od 2. do 10. marca, je sveti oče Janez Pavel II. obiskal Srednjo Ameriko, ozek pas kopnega med Severno in Južno Ameriko, natančneje med Tehuanteškim in Panamskim zalivom, ki meri 515.000 km² in šteje z državo Haiti okrog 27 milijonov ljudi.

Tu živijo Indijanci, mestici, belci, črnci, mulati in Indijci. Pridelujejo kavo, sladkor, bombaž, koruzo, banane, kakao, tobak in kavčuk. Po veri so v glavnem katoličani.

Osem držav v osmih dneh

Papež je najprej obiskal Kostariko, nato Nikaragvo, El Salvador, Panamo, Gvatemalo, Honduras, Belize in končno Haiti.

Kostarika je v Srednji Ameriki najbolj mirna dežela. Meri

50.900 km² in šteje okrog dva in pol milijona prebivalcev. V cerkvenem oziru je razdeljena na eno nadškofijo, dve škofiji in en apostolski vikariat.

Nikaragva meri 130.000 km² in šteje tri in pol milijone ljudi. Nadškofijo Managvo vodi nadškof Obando Bravo. Poleg nje pa so še štiri škofije, ena prelatura in en apostolski vikariat. V Nikaragvi so nesoglasja med škofi in delom duhovnikov, ki podpirajo sandinistično vlado.

El Salvador ima štiri milijone ljudi. Poleg nadškofije, ki jo vodi metropolit Arturo Rivera y Damas, so še štiri škofije. V El Salvadorju divja državljanska vojna med vladnimi četami in gverilci fronte za narodno osvoboditev Farabundo Martí, to je marksisti. V bojih je doslej izgu-

Šteje pet milijonov ljudi. Tudi tam si stojita nasproti dve vojski. Poleg vladnih čet obstaja haitška teroristična organizacija Brigada Héctorja Rioba.

Belize, ki je bila do 21. septembra 1980 britanska kolonija, pa šteje komaj sto dvajset tisoč ljudi.

Srednja Amerika, ki je že nekaj let v središču pozornosti mednarodne javnosti, je celina revščine in nemirov, terorizma in načrtnega širjenja marksizma, kontinent ljudske vernosti in veliko vprašanje bodočnosti.

Navdušeni sprejemi in surovost nikaragovskih sandinistov

Papeža so pričakovale velike množice ljudi. Skoraj povsod je bilo nadvse prisrčno vzdušje. Velika izjema pa je bila Nikaragva oziroma bolje povedano: sandinistična vlada. Višek je bil v glavnem mestu Managva, na Trgu 9. julija. Če že odmislimo netaktnost državnega poglavarja, ki je v pozdravnem govoru napadel ZDA in kapitalistični svet, potem je bil višek brutalnosti prav med sv. mašo. Ves trg je bil okrašen z velikanskimi slikami revolucionarjev in revolucionarnimi gesli. V prvih vrstah vernikov so bili sandinistični klicarji z zvočniki v rokah. Ves čas maše so vzklikali revolucionarne parole. Papeževe besede je prenašal le vatikanski radio, pa še ta prenos so na vse mogoče načine ovirali. Med govorom je moral papež večkrat ča-

bilo življenje že nekaj deset tisoč ljudi.

Panama je zaenkrat še v miru. Meri 75.650 km² in šteje en milijon in pol ljudi. Ima eno nadškofijo, tri škofije in eno prelaturu ter en apostolski vikariat.

V Gvatemali, ki ima 7 milijonov ljudi, eno nadškofijo, osem škofij, dve prelaturi in dva apostolska vikariata, je sveti oče prenočil dvakrat, od tu je obiskal Honduras in Belize. Predsednik Gvatemale Ríos Mont je pred kratkim prestopil v ameriško sekto „Novorojeni“ in sedaj trdi, da svoje nasilne ukrepe izvaja „v božjem imenu“.

Mala otoška država Haiti se srečuje z begunci in revščino.

kati, da je „miting“ nekoliko potihnil, nekajkrat pa je tudi s povzdignjenim glasom zahteval tišino.

Povsod jasne in neustrašene besede Kristusovega namestnika

Na apostolski poti v Srednjo Ameriko je papež imel 40 govorov. Najvažnejša sta bila vsekakor srednjeameriškim škofom, 55 po številu, v Kostariki in zastopnikom latinskoameriških škofov na otoku Haiti.

Srednjeameriškim škofom je med drugim dejal: „Naša moč ni v sili orožja, temveč v evangeliju.“ Poudaril je pomen edinosti znotraj škofovskih konferenc ter važnost udejanjanja evangeljskih načel v vsakdanjem življenju, tudi javnem. Kristjan ne sme nikoli podpirati nasilja kot sredstva za razreševanje družbenih naspotij. Kristjan se ne sme oklepati ideologij, ki nasprotujejo krščanstvu.

Med govorom v Nikaragvi je dejal: „Nevarno je Cerkvi, ki se zbira okrog škofov, zoperstaviti neko drugo Cerkev, pa čeprav je karizmatična ali jo imenujejo narodna. Cerkev mora ostati prosta vsake ideologije.“

Med sandinističnimi ministri je bil tudi znani duhovnik in pesnik Ernesto Cardenal. Ko je pokleknil pred papeža, so časnikarji opazili, da mu je sveti oče rekel, naj uredi svoje razmerje s Cerkvijo.

V državi Panama je najprej opravil spravno pobožnost zaradi

nedostojnega vedenja nikaragovskih sandinistov med mašo. Govoril je o družini, ki je prvi kraj človeške in verske vzgoje. Ostro je obsodil ločitve zakonov, splav, predzakonske odnose, ki so marsikje postali nekaj povsem običajnega.

Kmetom, ki so ga z največjim navdušenjem sprejemali, je v Panami dejal: „Delite med seboj kruh, ki ga iztrgate zemlji, kruh, ki hrani človeštvo in se spreminja v evharistični kruh za življenje sveta!“

V večjih državah je seveda govoril mladini, bolnikom in starim, delavcem in študentom. Močno je poudaril češčenje in zaupanje do Matere božje in ljubezen do presvetega Rešnjega telesa.

Sklepna beseda o poti v Srednjo Ameriko

17. apostolsko potovanje je zgovorna skrb svetega očeta do Latinske Amerike, kontinenta upanja in skrbi. To je bila že četrta pot. Najprej je obiskal Mehiko, nato Brazilijo, za tem Argentino in sedaj Srednjo Ameriko.

Je ponoven dokaz, da so latinskoameriške množice v glavnem verne, a še vedno premalo oblikovane. Zato lahek plen levičarjev in marksistično nadahnjenih voditeljev.

Bog daj, da bi besede Kristusovega namestnika ne padle na kamnita tla, med trsje, na pot, ampak v rodovitno zemljo.

A. S.

Nekje je luč

(Maj 1945)

En cel kos naroda, odrezan od temena do dna, se je vzdignil na pot umika proti planinam, preko planin. S temi tisoči, ki so krenili v nepoznan svet — drugačni rasti, drugačnemu zorenju naproti — in jih je zmagovalec videl lahko le v hrbet, so bili vsi stanovi: preživeli politični vodniki, škof s številno duhovščino, ljudje vseh izobrazbenih stopenj in poklicev — pravniki, šolniki, umetniki, študen-

ti, kmetje in delavci z družinami, fantje in dekleta — na kolesih, peš, na vozovih.

Razen teh tisočev pa so se ko sivomodre lise strnjeno pomikali proti Karavnakam in čezrje še drugi tisoči: domobranski bataljoni, ki jih je nevidno zasenčevala perut otožnega angela. S prevaro vrnjeni z Vetrinjskega polja bodo ti vojščaki, ti fantje in možje — Belokranjcev bo med njimi kakih dvesto — prej ko v treh mesecih drug za drugim pokonci prejeli strahotno obhajilo smrti iz zmagovalčeve roke ter omahnili v jame in brezna domovine. Njihovim ostrmelim svojcem bosta preostala samo jok in molitev; a zgodovinarji bodo čakali, kateri heroj si bo za tisti pokol upal prevzeti odgovornost.

Temelj, na katerem bo stala nova hiša, je bil tako zacementiran.

Si je Fronta želela takšno zmagooslavje?

Najbrž ne.

Toda kaj je mogla s skrajno nepopustljivostjo in oblastiželjnostjo svoje vodilne sile, komunistične stranke, z zastraševanjem, grožnjami, nasilji in umori doseči drugega kot vse domače nasprotnike nagnati v nehoten, za občegledanje izdajalski položaj: v iskanje naravne pravice do osebne in občestvene samoobrambe na rodnih tleh pri osovraženem okupatorju, v neizbežno zunanje sodelovanje z njim — in jih potem, na sramotni oder postavljene, zapečatiti? Ali pa v njih vsaj nezauplji-

vost do sebe same zbuditi?

Tako je nekatere spravila s sveta, druge pa je spravila iz domovine ter jih primorala — razpršene po tujih deželah, pod drugimi zvezdami, v drugačnem podnebjju — pol življenjske moči porabiti za vživljanje v novo okolje in za učenje novih jezikov, prilagoditi imena in priimke tujim pisavam, stati v pozoru ob tujih himnah, žvečiti pelin domotožja, premagovati spomine na Evropo, brezmočno gledati, kako se že kri prvega roda meša s krvjo tujine, obenem pa vedeti: „Nismo se motili: domovino je doletela nesreča, ki smo se je bali.“

Zdaj je Fronta z elito na čelu imela v svojih rokah tisto, na kar je štiri leta noč in dan mislila in za kar ji nobena žrtev ni bila prevelika: vso oblast.

Božanstvo Vsa oblast v imenu vse odgovornosti postavi na čelo institucij svoje najzvestejše. Oni vodijo vzgojne in kulturne zavode vseh stopenj ter usmerjajo tisk, radio, televizijo, gledališče, film. A poglobitna skrb velja najdragocenejšemu: dedičem slave, nada-ljevalcem poti.

Njegovi zapovedi sta dve, dasi druga le prvo dopolnjuje: „Spoznaj in uživaj ta svet! Ne glej drugam in drugače ko predse in vodoravno, saj zgoraj in onkraj ni nič!“

To zlato božanstvo podkupuje ali duši nasprotnike in nagraja slavlilce. Zgradi si svetišča, kape-lice in znamenja ter uvede pra-

znike, svečenike in liturgijo po svojem okusu, v svoje poveličanje, v kajenje svojemu imenu.

Uradni zgodovinarji vejo, kaj so dolžni: učiti resnico, ki je povolji božanstvu — in je lahko laž ali polresnica — a vsako drugo zamolčevati. Pa tudi varuhi zakona, po katerem se je podanikom prepovedano „vznemirjati“, budno pazijo, da ne bi iz gladke sive gorske stene preopazno pognali bledordeči nageljčki drugačnosti.

Kristjana, ki sta oblast še posebno pogosto imela v mislih — Tone Fajfar in Edvard Kocbek — nista bila med vojvodi, ki so na žrebcu zgodovine slovesno vjezdili v Ljubljano: opravljala sta vsak svojo službo v beograjskem zatišju. Nista torej užila sladkosti detomajskega triumfa. Prvi je z mnogimi tovariši šel do kraja, sprejel je novo vero in stopil v novo cerkev. Drugi je osamljen izpil žolč poraza in ostal živa priča petletja, ko se je podoba prihodnosti spočela s pesmijo in sanjami ter končala s solzami srca.

Ako namreč dvajset do trideset tisoč bratov in sester enega najmanjših evropskih narodov iz odpora, protesta in straha pred osvoboditelji vse pusti in se umakne v tujino, a tisoči drugih, ki ne zmorejo ločitve ali so že v pasti, sklonijo hrbet in glavo ko pred neurjem, zagrrje slavolok zmage senca in ostane na njem.

Senca pa spričuje, da je neke luč.

Vinko Beličič

Slovenija se ne neha na državnih mejah

Pogovor med nadškofom Šuštarjem in urednikom „Družine“

Gospod nadškof, v razmeroma kratkem časovnem razdobju ste obiskali Slovence v ZDA in Kanadi, Argentini in sedaj že v Avstraliji. Kaj imajo te slovenske skupnosti na treh celinah skupnega in v čem se razlikujejo?

Sam sem si že večkrat zastavljaj to vprašanje in razmišljal o njem. Posebej v Avstraliji sem se o tem tudi pogovarjal. Zdi se, da je med slovenskimi skupnostmi po svetu res mogoče ugotoviti nekatere stične točke, pa tudi nekatere razlike.

Razlika je najprej v tem, da so v Kanadi in ZDA slovenski naseljenci že nekaj rodov, da živijo v dokaj strnjenih skupinah, da imajo svoja župnijska središča dokaj dobro gmotno podlago. V Severni Ameriki vsaj v zadnjih desetletjih vse bolj priznavajo različnost kultur in tako se tam lahko tudi Slovenci bolj uveljavijo v svoji posebni kulturi, kolikor se seveda popolnoma ne prilagodijo novi domovini.

Posebnost Argentine je v tem, da je tam sorazmerno veliko slovenskih duhovnikov in izobražencev in da živijo v veliki skup-

nosti, zlasti v Buenos Airesu. Imajo tudi izredno bogato kulturno življenje. Poleg tega je Argentina tuje priseljence sprejela odprtih rok in jih tudi danes zelo cenijo.

V Avstraliji je položaj drugačen. Nekaj izseljencev je res prišlo pred drugo svetovno vojno, glavni val pa je bil po drugi svetovni vojni. Naši avstralski naseljenci imajo vtis, da je bil to zadnji val, ko so drugi že odšli v Severno oziroma Južno Ameriko. Njihova posebnost je še v tem, da živijo daleč narazen. Pa še avstralski predpisi so strožji kot v drugih državah in tudi družba je do tujcev bolj zaprta. V Avstraliji so tudi razmeroma pozno dobili organizirano slovensko dušno pastirstvo, kljub temu pa so si v petnajstih letih zgradili tri cerkve ter celo vrsto kulturnih in verskih središč. Tako se mi zdi, da bi bilo negativno ocenjevanje naših avstralskih izseljencev povsem neutemeljeno.

Moram pa reči, da sem pri vseh teh obiskih in potovanjih ugotovil, da je vsem Slovencem po svetu skupna pridnost, delavnost, poštenost in medsebojna poveza-

nost, ki prerašča v pravo prija-
teljstvo, in pa seveda vernost. V
vseh je še vedno živa slovenska
zavest. Prizadevno gojijo doma-
čo besedo, folkloro, zlasti narod-
ne noše. Povsod se radi zbirajo
okrog verskih središč.

Večkrat smo že skušali ugotav-
ljati morebitno vzročno povezavo
med vero in narodnostjo v izse-
ljenstvu. Čeprav tega ne gre je-
mati brez pridržkov, lahko reče-
mo, da vera in narodna zavest
hodita z roko v roki, mar ne?

Tisti avstralski Slovenci (to ve-
lja seveda tudi za druge), ki so
že od doma prinesli vero, so do-
bili v duhovnikih in verskih sre-
diščih mogočno podporo tudi po
človeški plati, za svoje poklicno
delo. družbeni položaj in tudi na-
rodno zavest. Seveda pa ni mogo-
če istovetiti vere in narodnosti.
Priznati je treba, da so verni
ljudje, ki so na narod pozabili, in
da so narodno zavedni ljudje, ki
ne verujejo. Takšno preveč krat-
kovidno istovetenje ne ustreza ni-
ti zgodovinskemu razvoju niti
današnji resničnosti.

Kljub vsemu pa ostaja dejstvo,
da je vera, ki jo ljudje sami iz-
povedujejo, dajala našim roja-
kom veliko pomoč tudi za ohran-
itev jezika, narodne zavesti in
ne nazadnje tudi pri ohranjeva-
nju stikov z matično domovino.
Naši duhovniki namreč niso po-
magali izseljencem le v verskih
zadevah, temveč vsestransko.
Mirno lahko rečemo, da so naj-
več storili zanje.

Že za Argentino smo dejali, da
je zemljepisno zelo oddaljena od
Evrope. Za Avstralijo to velja še
bolj. Včasih zemljepisna oddalje-
nost vpliva tudi na miselne in
duhovne razdalje. Kako ste kot
Evropejec doživljali avstralsko
drugačnost?

Avstralija je drugačna, to je
pač vsakomur jasno. Drugačna
po zemljepisni legi, drugačna po
podnebjju in pokrajini. Drugačna
je tudi zaradi pestrosti kultur,
narodnosti in ver. Naseljenci so
se tukaj veliko teže znašli, kot na
primer v Argentini, kjer je en je-
zik in ena vera. Tudi kar zadeva
razlike od matične Slovenije, Av-
stralija gotovo prednjači. Naši
ljudje tam marsikaj pogrešajo.
Manjkajo jim cerkve v domačem
slogu, manjka jim zvonjenje, ki
so ga doma poslušali na vsakem
koraku. Manjkajo jim možnosti,
da bi se zbirali v domačem kra-
ju. Kljub vsemu so se naši ljudje
dobro prilagodili. Domotožje pa
seveda nikoli ne ugasne.

Omenili ste zaprtost kot eno od
značilnosti avstralske družbe. Ali
se vam zdi, da bi ta očitke vel-
ljal tudi za avstralsko krajevno
Cerkev?

Žal, tudi za Cerkev velja. Mo-
rebiti še bolj. To so mi potrdili
tudi naši duhovniki. Družba se je
zaradi različnih vplivov, posebej
moralnega pritiska Združenih na-
rodov, nekoliko odprla in čedalje
bolj sprejema zamisel kulturne
pestrosti. Cerkev pa še vedno ni

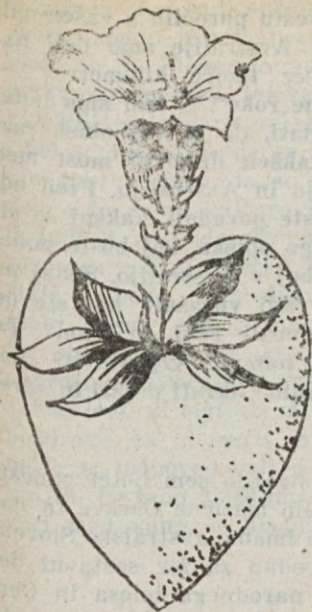
recimo izvolitev p. Valerijana Jenka v duhovniški svet kot zastopnika vseh dušnih pastirjev etničnih skupin v sydneyski nadškofiji.

Zdi se torej, da se proces asimilacije v Avstraliji ne razlikuje od podobnih procesov na ostalih celinah?

Tako je. Čeprav je narodna zavest še vedno živa, se dogaja, da mladina med seboj govori angleško. Pri narodnostno mešanih zakonih pride do uporabe angleščine še prej. Če mladi rod ne bo več razumel slovenščine, potem bo seveda brez pomena vztrajati pri bogoslužju v slovenskem jeziku. Najbrž bo narodna zavest živela dlje od jezika Le-ta bo počasi utonil, naši ljudje pa se bodo še dolgo potem zavedali, da so Slovenci. Pa peli bodo še vedno v slovenščini.

Slovenski duhovniki, ki delujejo v Avstraliji, so v glavnem frančiškani. Ali to dejstvo kaj vpliva na pastoralno delo?

Gotovo je velika prednost, da so naši avstralski duhovniki skoraj vsi v frančiškanskem redu, ki je tudi na tej celini dokaj močan. Kot dušni pastirji so seveda na neki način odvisni od krajevnih škofov, inkardinirani pa so v svoje redovne province. Sami tudi skrbijo, da prihajajo v Avstralijo vedno novi sodelavci. Seveda so veseli vsakršne pomoči, posebej še za razne duhovne vaje, mi-

naredila odločilnega koraka.

Katoliška Cerkev je v Avstraliji v manjšini in tudi v njenem občestvu moramo razločevati stopnje odprtosti. Nekateri priznavajo pripadnikom vsakega naroda, da lahko živijo in se uveljavljajo po svoje, drugi pa bi spet najraje videli, ko bi se kar najhitreje vključili v domačo Cerkev in postali sestavni del župnij in škofij. Naši duhovniki jih sprašujejo, kako bi se odzvali, ko bi recimo Avstralce v Evropi sili, naj se odpovedo svojim posebnostim. Ob tem se navadno zamislijo in počasi dojemajo, da bi to bila res krivica. Seveda je vprašanje časa, da bodo spremenili mišljenje. Velik napredek je

sijone in druga bogoslužna srečanja.

V veliko pomoč so jim tudi sestre. Radi bi jih dobili še več, saj naredijo izjemno veliko. Poleg tega pa vključujejo v župnijsko delo tudi laike, zlasti mlade, študente in študentke. Pomagajo pri katehezi, slovenski dopolnilni šoli, dobrotelnosti in drugod.

Tiskarski škrat (nanj že po tradiciji zavračamo vse napake) Vas je v enem izmed člankov v Družini iz Avstralije prestavil v Argentino. Tudi pri pisavi Sydneya nam jo je zagodel. V radiu pa ste bili namesto v Avstraliji kar v Avstriji. Seveda je to zbudilo precej smeha in posmeha. Morda bi na te neljube napake navezal vprašanje o kakšnem bolj veseljem spominu, ki je povezan z vašim bivanjem v Avstraliji.

Pravzaprav je bilo veselo in sproščeno povsod. Hitro smo našli stik in postali domači. Tiste vaše napake pa so seveda opazili tudi v Avstraliji. Gostiteljem sem šaljivo razložil, da je pač Avstralija tako daleč, da se je po pošti do Slovenije pri Sydneyu en y spremenil v i. Tudi meni se je zgodilo, da sem pri nekem govoru zamenjal Avstralijo z Argentino, pa me je nekdo brž glasno popravil. Vse skupaj se mi ne zdi prav nič tragično. Pa naj takšne pomote po svoje dokazujejo, da Slovenci živimo po vsem svetu. Če še tako zamenjamo celine, do cela zmotiti se ne moremo.

Zadnjemu poročilu o vašem odhodu iz Avstralije smo dali naslov „Čez tisoče kilometrov — sklenjene roke“. S tem smo hoteli povedati, da je vaš obisk razpel nekakšen duhovni most med Slovenijo in Avstralijo. Pred odhodom ste povedali, kakšni so cilji vašega obiska, kaj boste ponesli s seboj v Avstralijo. Sedaj pa bi vas radi vprašali, kaj ste od tam prinesli sebi in nam? Če hočemo namreč vzpostaviti dialog, moramo hkrati dajati in sprejemati.

V Avstralijo sem hotel ponesti zagotovilo matične Cerkve in naroda, da imamo avstralske Slovence še vedno za živ sestavni del našega narodnega telesa in Cerkve, da se zanje zanimamo, da jih imamo radi, da spremljamo njihovo delo, da zanje molimo, Hotel sem jih v tem potrditi z živo kesedo, z osebnim srečanjem. Seveda bi potreboval neprimerno več časa, ko bi se hotel z vsakim osebno pogovoriti, tako pa sem največkrat stal na eni strani sam, na drugi strani pa so bile stotine rojakov. Toda vedeti moramo, da to niso bila običajna družabna srečanja, temveč bogoslužje, ki smo ga v resnici nad vse globoko doživljali. Čutil sem, da sem jim nekaj dal, da so mojo besedo sprejemali odprtih src. Prav otipljivo sem občutil njihovo veselje, sproščenost, rekel bi celo srečo, da smo se našli, da sem jim iz domovine nekaj prinesel.

Seveda sem tudi sprejemal. Na prvem mestu je bila potrjena zaveza, da se Slovenija ne neha z državnimi mejami, temveč smo jo razširili malone na ves svet. Doživljam sem veselje, da se naši ljudje dobro držijo, da so s svojim delom in svojo kulturo prispevali tudi h gospodarskemu in kulturnemu razvoju dežel, ki so postale njihova nova domovina. S seboj domov sem prinesel izredno obogatitev, saj se mi misli neprestano vračajo k avstralskim srečanjem. Mnogi so mi naročili pozdrave za domače, mi dajali naslove, pripovedovali o rojstnih krajih. Iskreno si želim, da bi se vezi med nami še krepile.

Kadar bodo prihajali naši rojaki domov na obisk, jih sprejemimo z odprtim srcem. Omogočimo jim, da se bodo zares počutili doma. S takšnih obiskov naj bi odnesli kar največ življenjskega prepričanja in moči, kar jih bo bogatilo še dolgo po odhodu. Vse moramo storiti, da bi njihovo življenje ostalo bogato in močno in da se ne bi nikdar spremenilo v golo životarjenje.

Gospod nadškof, hvala za bogat in izčrpen pogovor. Most, ki ste ga vzpostavili z našimi rojaki na najbolj oddaljeni celini, naj bi se krepil in bogatil obe strani.

(Družina, 10 - 1983)

Nadškof Šuštar v Mendози

Govor nadškofa dr. Alojzija Šuštarja ob prihodu v Mendozo

Dragi slovenski rojaki in prijatelji!

Najprej prisrčna hvala za vaš tako lep in prijazen sprejem že preje na letališču in posebno zdaj ob tem srečanju v tem vašem Domu. Prisrčna hvala vsem, ki ste prišli nocoj sem, prav posebej pa še tem našim najmanjšim, našim narodnim nošam in Devcem in gospodu Bajuku in vsem dušnim pastirjem, ki so ta obisk pripravljali. In s to prisrčno zakrvalo, dragi slovenski rojaki, združujem najprej še ve-

liko bolj prisrčen pozdrav, ki vam ga prinašam iz domovine, ki vam ga izrekam v imenu naših rojakov doma; najprej naših škofov, duhovnikov in redovnikov, našega vernega ljudstva, pa prepričan sem — tudi toliko naših dragih rojakov, ki se čutijo z vami povezani. In prav posebej bi vas rad pozdravil v svojem osebnem imenu, ker sem zares z veseljem prišel sem in sem hvaležen našemu direktorju msgr. Oreharju, da mi je omogočil tudi obisk v Mendози, in vašim dušnim pastir-

jem, ki so vas povabili, da se srečamo nocoj, se srečamo jutri na poti, se srečamo potem v soboto pri božji službi, ob zakramentu svete birme in ob prvem svetem obhajilu.

Ni dolgo, ni dolg čas, če med vami preživim dva dni; pa vendar bo to zame odkrivanje naše domovine tu, daleč od domovine. Kajti vi zares predstavljate košček slovenske domovine, ne samo s slovensko pesmijo in slovensko besedo, s svojimi družinami, kjer ohranjate bogato dediščino, ki ste jo prinesli od doma, temveč ustvarjate in predstavljate košček slovenske domovine tudi z vsemi svojimi plemenitimi lastnostmi, ki jih imate, s svojo poštenostjo, s svojim delom in tako v tej novi domovini prispevate k temu, da gradimo božje kraljestvo med nami in gradimo skupno lepšo prihodnost za vse ljudi.

Posebno se zahvalim za tako globoke besede, ki mi jih je izrekel predsednik vaše skupnosti, posebej se zahvalim za besede, ki mi jih je izrekel vaš dušni pastir.

Naj bi bila to nekaka izmenjava naših misli v vseh teh pogovorih in srečanjih. To, kar vi čutite, kar vi poveste daleč tu od doma, to bi vam rad sam povedal. Saj čutim isto, kot čutite vi, ker se vprav ob takih srečanjih še posebno zavemo, da smo vsi sinovi in hčere slovenskega naroda verni kristjani, četudi nas je božja Previdnost, ne toliko usoda, ki je ne razumemo, temveč pota

božje Previdnosti, ki ostanejo skrivnostna, zanesla tako daleč po svetu.

Dolga leta, 35 let sem sam delil usodo žvljenja izven domovine. In tako bi nekoliko bolj razumel vaše hrepenenje, vaše želje, vaše trpljenje in tudi vaše upanje. In vse to delim z vami. In bi vas rad v tem, da bi vse to v sebi ohranjevali in izročili tudi mlajšim rodovom, potrdil; potrdil tudi predvsem povezanost z materino domovino v jeziku, v molitvi v materinem jeziku, v pesmi, posebno pa v prijateljstvu med seboj, v resnični bratski ljubezni in hkrati v odprtosti do vseh teh ljudi, ki jih tu srečujete, s katerim živite, katerim dajete nekaj od tega notranjega bogastva, ki ga nosite v sebi, in tako prispevate k temu, da bi vsi ljudje gradili božje kraljestvo na zemlji.

Dovolite mi, da vam že nocoj izrazim vso svojo zahvalo za vaše delo, predvsem starejšim med vami, ki so v teh težkih letih zadnje vojne ali v povojnih letih odšli na pot in v težkih preizkušnjah in v osebnem trpljenju, ob velikih žrtvah, pa vendar v trdni in živi zvestobi tistim idealom, ki so jih nosili v srcu, zvestobi Bogu in Cerkvi in zvestobi svojemu slovenskemu narodu, iskali novih temeljev, na katerih bi mogli graditi svoje človeško življenje in ohraniti ideale, ki so jih nosili v srcu.

Izrekam vam svoje priznanje in svojo zahvalo za to, kar se

Skupina rojakov iz Mendoze z nadškofom šuštarjem na grobu izseljenskega duhovnika Jožeta Kastelica v Puente del Inca v Andih. Nagrobni spomenik je zasnoval arh. Sulčič. V kasteljansčini je na njem zapisano: Aquí descansa el padre José Kastelic de 42 años. Hijo de las montañas eslovenas, capellán de la colectividad yugoslava, quiso plantar la cruz en el Aconcagua, pero mientras su cuerpo no le ayudó, su alma, amante de lo sublime, se elevó sobre todas las alturas el 8 de mayo de 1940. Slovenski napis pove: V miru počivaj, slovenske zemlje sin, vneti ljubitelj visokih planin, narodu bil si vodnik do večnih višin! Hvaležni rojaki.

vam je vprav tu v Mendozi in v tako veliki meri posrečilo. In ta vaš novi Dom, ki ga gradite, je samo zunanje znamenje tega, kar gradite v duhu, resnici, ljubezni in bratski povezanosti med seboj.

Kajti če je v vaših srcih vse to živo, v vaših družinah in v medsebojnem srečanju, potem imajo taki domovi svoj velik pomen.

In želim vam, da bi mogli to

bogato deliščino, ki jo nosite v sebi, gojiti še lalje, jo izročiti temu mlademu rodu. In zato sem še posebej vesel, da je nocoj navzočih toliko mladih in da so ti najmlajši s pesmijo v slovenskem jeziku povedali, kaj je tudi njihova volja, čeprav se morda tega še tako ne zavedajo in potem ne poznajo še vseh težav, ki jih bodo na drug način, kakor so jih njihovi očetje in matere srečevali

v življenju, srečevali tudi sami.

Naj Bog blagoslavlja ta najmlajši rod in tistega, ki ta rod vzgaja in zanj skrbi, in tiste, ki se veselijo, da njihovo trpljenje in njihove preizkušnje rodijo že sedaj tako bogate sadove.

Glejte, dragi prijatelji in dragi slovenski rojaki, ti bogati sadovi so tako velikega pomena tudi za našo matično domovino! Iskreno se veselimo vsakega uspeha, ki ga dosežejo naši rojaki. In predvsem Cerkev, duhovniki, verni ljudje z velikim zanimanjem spremljajo vaše življenje.

Ne samo tisti, ki imate doma svoje sorodnike, temveč mi vsi z zanimanjem in veseljem spremljamo vaše življenje in vaše uspehe, se z vami veselimo, z vami živimo težave pa tudi upanja, ki jih nosite v srcu; v upanju predvsem, da bi mogla postati povezava med matično domovino in vami čimbolj živa, da bi moglo čim več od vas priti v matično domovino in od tam črpati novih življenjskih moči v tistem duhu, v katerem živite tu, v trdni in močni veri, v zvestobi Bogu in Cerkvi, v resničnem prijateljstvu med seboj in v zvestobi slovenski kulturi, slovenskemu izročilu, slovenski besedi in poslanstvu, ki ga ima tudi slovenski narod v današnjem času in v prihodnosti.

Upam, da bom imel te dni priložnost se z vami srečati, morda obujati spomine, posebno s tistimi, ki se morda že osebno poznamo ali pa bomo odkrili, da imamo tega ali onega skupnega znanca,

ker so mi vsi, ki imajo tu sorodnike, še posebej naročali pozdrave za vas.

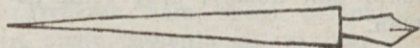
Posređoval vam bom vsaj košček domovine, tiste domovine, ki jo nosite v svojih srcih, domovine v živi in močni krščanski veri in zaupanju v Boga, domovine v iskreni ljubezni do vsakega človeka, v srčni dobroti in plemenitosti, domovine, ki pozna slovensko pesem in veselje, ki nosi v srcu tudi skrb in včasih težke preizkušnje, a vendar ne klone, ampak vedra in polna zaupanja gleda v prihodnost.

To velja za našo matično domovino, za Cerkev v naši domovini, velja za naše zdomce po svetu in velja tudi za vas, dragi slovenski rojaki, bratje in sestre!

In zelo sem nocojšnjega večera vesel in vam želim od srca veliko božjega blagoslova. Naj vas spremlja Bog na vseh vaših potih in naj bo v soboto zakrament svete birme potrditev tega, da res Bog živi med nami in ostane z nami!

Naj bo Marija Pomagaj vedno naša Pomočnica in naša Priprošnjica in naša Mati!

In domovina in vsi, ki živimo v domovini: vaši prijatelji smo, vaši bratje in sestre smo in vas spremljamo s svojimi molitvami in s svojimi najboljšimi željami in z iskreno željo: Bog vas živi!

Delo je temelj miru

(Za praznik dela 1983)

V okrožnici *Pacem in terris* — Mir na zemlji, katero je papež Janez XXIII. poslal vsem ljudem dobre volje na veliki četrtek 11. aprila 1963, katere dvajsete obletnice se spominjamo letos, se v prvem in drugem delu dotakne tudi človekovih pravic in pravic dela.

Človekove pravice

Mir na zemlji ne pomeni samo odsotnost vojne, ampak tudi urejene odnose med ljudmi. Ti morajo sloneti na pravičnosti in krščanski ljubezni. Papež pravi, da „ima vsak človek pravico do življenja, do nedotakljivosti telesa in do potrebnih sredstev za spodobno življenje, zlasti kar zadeva hrano, obleko, stanovanje, počitek, zdravstveno oskrbo in socialne usluge. Človek ima potemtakem pravico do zavarovanja za primer bolezni, nezmožnosti za delo, vdovstva, starosti, brezposelnosti in vsakikrat, kadar je brez pomočkov za obstoj zaradi razmer, ki niso odvisne od njegove volje“ (*Pacem in terris*, tč. 11). Ni treba veliko misliti, da se lahko razume, da delovni človek lahko uveljavi te pravice tudi, če prejema za svoje delo pravično plačo.

Pravična plača

Pravico delovnega človeka do pravične plače papež še posebej poudari, ko pravi, „da je v človekovem dostojanstvu utemeljena pravica, da opravlja gospodarsko dejavnost v rednih razmerah osebne odgovornosti. Zatorej tudi tega ne smemo zamolčati, da delavcu gre plačilo, določeno po zapovedi pravičnosti, to naj, kolikor dopušča upravljanje podjetja, omogoča delavcem in njihovim družinam tako življenje, kakršno je v skladu s človeškim dostojanstvom. Zaradi tega je naš prednik Pij XII. rekel: „Z dolžnostjo dela, utemeljeno v naravi, se sklada prav tako v naravi utemeljena pravica do dela; na tej podlagi človek lahko zahteva, da iz opravljenega dela izvira jo njemu in njegovim otrokom za življenje potrebne stvari: tako že narava ukazuje ohranitev človeka na zemlji“ (istotam, tč. 2).

Iz papeževih besed jasno sledi, da je pravična plača tista, s katero delavec lahko vzdržuje svojo družino, to je družinska. Z njo mora kriti vse potrebe in ni nikoli preveč ponavljamo vprašanje, zakaj lahko podjetnik vračuna v proizvodjalne stroške cene

surovin in drugih tvarnih elementov, noče pa pravične plače delavcev. Zaradi tega nerazumljivega stališča veliko družin strada, trpi pomanjkanje. Po drugi strani pa vidimo, da so v gospodarsko nerazvitih in v deželah v razvoju plače vodilnega osebja podjetij do petdeset ali tudi stokrat višje kot delavske in lahko živijo v izobilju. Določajo si jih sami, kar je krivica in greh.

Socialna funkcija zasebne lastnine

Podjetje je podjetnikova lastnina, toda ne samo njegova, iz nje izhajajo velike dolžnosti. „Iz človekove narave izvira tudi pravica zasebne lastnine, bodi stvar ali proizvodnih sredstev; kakor smo že rekli, ta pravica uspešno varuje človekovo dostojanstvo in podpira prosto izvrševanje poklica na vseh področjih; vse to slednjič utrjuje stanovitnost in mir domačega sožitja, ne brez koristi za družbeni mir in blaginjo. Pri tem je treba tudi opomniti, da ima zasebna lastnina sama v sebi socialno vlogo,“ ponovi papež Janez XXIII. v svoji okrožnici Mati in učiteljica (tč. 20, 21).

Resnico o socialni funkciji podjetja mnogi podjetniki bolj težko sprejmejo, ker jim gre za absolutno pravico razpolaganja s svojim premoženjem, potem ko so do države izpolnili davčne obveznosti. Taka absolutna pravica pa ne obstaja, ker ima dolžnosti do

svojega bližnjega, in ta je v prvi vrsti človek, ki dela v njegovem podjetju, in do skupnosti, v kateri se nahaja.

Dolžnost oblasti

Družbena oblast ima dolžnost, da skrbi za šibkejšje v družbi in to tako, da bo vsakemu omogočeno izvrševanje dolžnosti in obramba pravic, „če namreč oblast v gospodarskem in kulturnem pogledu ne ravna prav, nas skušnija uči, da zlasti dandanes med občani raste zmeraj bolj neenakost in se zato dogaja, da se ne morejo uveljaviti vse človekove dolžnosti in pravice“ (tč. 62). Zato si „morajo oblastniki prizadevati, da vsak za delo zmožni delavec dobi svojim zmožnostim primerno zaposlitev, da vsakdo prejme plačilo po postavi pravice in primernosti; da se delavcem v podjetju omogoči udeležba in čut odgovornosti pri vodstvu; da se brez težav ustanavljajo posredne organizacije, ki skrbje za kar najživahnjejše in najplodnejše sožitje občanov, da slednjič omogočijo, da se vsi udeležujejo kulturnih dobrin na primeren način in v primerni stopnji“ (tč. 63).

Morda je danes še najtežje uresničiti pravico udeležbe delavcev v vodstvu podjetij kljub temu, da to v gospodarsko razvitih in naprednih deželah ni nobena redkost. Ta pravica se uveljavlja na različne načine, na podlagi medsebojnih sporazumov. Praksa je pokazala, da podjetja

ne trpijo nobene škode, v obdobjih krize imajo še celo znatne koristi.

Tudi ugovori glede kulturne in gospodarske zaostalosti delavcev ne vzdržijo, ker se delavci izobražujejo v poklicnih šolah in dodatno v svojih strokovnih in kulturnih organizacijah. Papež Janez XXIII. pa tudi državni oblasti priporoča, da poleg tvarnega podpira tudi kulturni napredek delavcev.

Kulturni napredek delavcev

Zmotna in krivična je težnja, ki še prevladuje med nekaterimi, da naj bi delavski sloj ostal v kulturni zaostalosti, da bi se z njim lažje manipuliralo. Papež Janez XXIII. tako miselnost odklanja in uči, „da po naravi gre človeku tudi pravica, da si pridobi osnovno izobrazbo prav kakor tehnično strokovno znanje, kakršno ustreza razvojni stopnji politične skupnosti, ki ji pripada. To je treba urediti tako, da se ob ustreznih zmožnostih ljudje morejo povzpeti do najvišjih stopenj izobrazbe, ki so v skladu z osebno zmožnostjo in pridobljeno skušnjo“ (istotam, tč. 13).

Kot je že rečeno, je glede izobrazbe in kulturnega razvoja delavski sloj dosegel velik napredek. To je posebno znamenje našega časa. Papež v okrožnici pravi, da smo pričeli, „kako se je delavski sloj polagoma povzpел do gospodarske in družbene moči. Ta je najprej naperil svoje sile, da uveljavi svoje pravice predvsem

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA MAJ

Splošni: Da bi krščanska družina kot zares verna skupnost izžarevala evangelij.

Misijonski: Da bi semeniščniki in novinci v Afriki dozorevali v pravem duhu.

na gospodarskem in socialnem področju; potem je svoj napor razširil na politično področje, nazadnje pa tudi na pravico, da posega na področje v ustvarjanju kulturnih dobrin. Zato dandanes delavci povsod živo poudarjajo, da jih ne sme nihče imeti za bitja brez razuma in proste volje, s katerim bi kdo ravnal po mili volji, da so namreč ljudje, osebe na vseh področjih človeške družbe: ekonomsko-socialnem, političnem in kulturnem“ (istotam, tč. 39).

S svojim kulturnim napredkom in organizacijo je delavski sloj v vsaki družbi, poleg tega da ustvarja stvarne dobrine, tudi vreden činitelj miru in napredka. To se rasteza tudi na mednarodno področje. Zato je izredno škodljivo, če se delavski sloj zapostavlja in kršijo njegove pravice, kar je ponekod privedlo, da so tako stanje izrabili preroki revolucije v svojo korist.

August Horvat

Komunizem je nečloveški

Marksizem je po svoji filozofski osnovi antimetafizičen, zanikuje bitje sploh in njegove zakonitosti. A še prej kot to je anti-teološki: naravnost je uperjen proti Bogu. Zato je nekaj demonskega. Pij XI. to izrecno zatrjuje: Zlo, proti kateremu se nam je boriti, je v globljih osnovah zlo duhovne narave in iz tega zlega miselnega izvora izhajajo s satansko doslednostjo vse strahote komunizma. In spet drugje: To je boj, ki so ga začele sile teme proti sami ideji Boga.

Od vsega začetka, pravi papež, stari zviijačni skušnjavec ni nikdar prenehal mamiti ljudi z varljivimi obeti. Zato je v stoletjih sledil prevrat za prevratom, prav do prevrata naših dni. Razlika je, da so ljudje vedno imeli skušnjave, ki so jih odvrčale od misli na Boga. Danes pa v vsej globini svoje zavesti tisti, ki smotre marksizma do konca doumejo in se jim predajo, proglašajo upor Bogu: Ne bom Ti služil!

V tem uporju je jedro perversnosti komunizma. Kdor tega ne sprejme, komunizma ne doume, stoji pred uganko o njegovem smotru in o nagibih za tako zavzeto aktivnost. Profesor Spektor-ski, ki je med obema vojnama predaval na ljubljanski univerzi pravno filozofijo in sociologijo, je zatrjeval, da je vsega Marxa večkrat preučil, pa vedno manj

razume, kaj je s svojim socialnim in gospodarskim učenjem v resnici hotel. Res njegovega sistema ni mogoče drugače razumeti kot sovraštvo do Boga in njegovega stvarstva. Zato je marksizem v področju vere anti-religija, protivera, in leninizem je njegova „cerkev“. Samo s sovraštvom do vsega stvarstva, do vse metafizike, je tudi mogoče razlagati tisto silovitost, ki označuje komunistično organizacijo, disciplino in propagando. To je tudi v ozadju „idealizma“, ki ga kažejo komunistični aktivisti in ki dostikrat vede tudi do najvišje samoodpovedi.

Če ni resnice in dobrote, je vse pred človekom megla brez smisla, vsak korak odpira pogled samo za korak naprej in nikjer ni videti konca. Taka zmeda je komunizem: neprestana revolucija, brezciljna pot razvijanja družbe, a ne za srečo našega rodu ali naslednjih, marveč je vsakokratno migetanje le izhodišče za novo iskanje razvoja bodočih rodov.

Vse to je protinaravno, izven logike in nesmiselno. Noben idejni voditelj komunizma še ni mogel dati določne slike o bodoči komunistični družbi. Poznamo položaj v deželah, v katerih so na oblasti komunistične stranke. A nikjer v smislu njihovega lastnega programa komunistična zamisel še ni izčedena. Povsod je

šele prehodno stanje, etapa razrednega boja, odpravljanja tisočletnih predsodkov, diktature proletariata, socializma, v katerem naj prejema vsak po svojem zasluženju zaradi dela. A kakšna bo dograjena komunistična družba, v kateri človek ne bo odtujen v nobenem smislu in bo vsak prejemal po svojih potrebah, o tem še nihče ni dal niti približne slike, ker je sami ne poznajo. Obetajo, da ne bo izkoriščanja človeka po človeku, zato bodo vse potrebščine vsakomur popolnoma zagotovljene. Država ne bo potrebna in bo odmrta ter ne bo nobene policije, sodišč ali drugih javnih oblastev, ki bi človeka omejevala in nad njim izvajala prisilo. Človek bo živel v družbi brez odtujujočih vezi in ker ne bo gospodarskih težav, ne bo zločinственosti ne krivic in sporov. Vsi ljudje bodo naravno dobri, saj bo njihova narava povsem spremenjena. Ne bo jim treba nobenega opija, ne vlerskega ne pravnega in tudi ne nobene konvencionalne morale.

Tak načrt s človekom je nečloveški. A njegova odsotnost človečnosti ni tista, ki je v okrutnosti, živalski podivjanosti. Ta je še vedno „človeška“, saj nastopi takrat, ko prevlada v človeku nižja, živalska plast njegove narave. Nečlovečnost komunizma je nasprotno popolna alienacija človeka, ki naj bi se odrekel vsemu, kar ga po naravi veže z okolico, ter se potopil v družbo, v kateri bi moral izničiti svojo indi-

vidualnost in postati njen popolnoma odvisen del. Komunizem ni tedaj samo ogabno krut in nečloveški v svoji nastopni fazi razrednega boja, še bolj in popolnoma nečloveški bi bil v končni, umišljeni fazi zgrajenega komunizma.

Težko je razumeti, kako je tak nauk premamil toliko ljudi, tudi mislečih in celo nekaj takih, ki jim je zaupana skrb za duše. Omamil jih je pač lažni evangelij; tudi v tempelj božji se je zalezal hudičev dim, kot pravi Pavel VI. Tisti, ki ljubkujejo s komunizmom, češ da je njegova morala na dnu krščanska in da bi tudi Marx v današnjih razmerah bil do vere drugačen, in prišepetavajo vernim ljudem, naj delajo družno s komunisti za boljši svet ali jim kot bolj usposobljenim sploh prepuščajo vodstvo v zemskih stvareh, so v usodni zablodi. Marksizmu je filozofska podlaga dialektični materializem, zato je nujno Bogu sovražen in človeški naravi neprimeren. Tako tudi ne more imeti človeškega obraza, kot pravijo, razen začasno in iz taktični hrazlogov.

Zato tudi danes nespremenjeno velja, da s komunizmom prav v nobeni reči ne bo sodeloval, komur je mar krščanske kulture. Kristjan, veren in sploh noben dobronameren človek ne more sprejemati komunističnih nastopov kot veljavne pojave v pluralistični družbi. Ob njih ne sme ostajati ravnodušen. Ker je komunizem nasproten Bogu in člo-

Izobrazba in vera

2. Versko védenje

Da preseže težave, na katere zaradi svoje izobrazbe zadeva pri verovanju ali pri poskusu verovanja, potrebuje izobraženec temeljitega verskega védenja. Vedeti mora, kaj je v resnici treba verovati in katera so npravna vodila, po katerih naj uravnava svoje življenje, poznati mora temelje verskih resnic in npravnih vodil, razloge, ki jih cerkveno učiteljstvo in bogoslovna veda navajata v oporo verovanju, znati mora pravilno Bogu dati čast v bogoslužju in si znati izprositi milosti, katere potrebuje za ohranitev in poglobitev vere ter za napredek v krščanski popolnosti.

veku, je naraven odnos človeka zdravega mišljenja in dobre volje do njega bojen na vseh črtah, v ideji in politiki.

Nasproti preverznosti komunizma pa je treba spoznavati in razvijati krščansko idejo o človeku in družbi. Uveljavljati je treba v mišljenju in javnih ustanovah krščansko zamisel družbe, kot jo uči Cerkev. V njenem socialnem nauku je povzeta vzvišena krščanska kultura, on kaže pot v osrečujočo civilizacijo in nakazuje tak način človekovega življenja na zemlji, da po njem more najboljše pripravljati svojo bodočo večno usodo.

Božidar Fink

Vse to bi morda obsegalo poglobitno védenje, ki je za ohranitev vere in za napredek v njej potrebno vsakemu verniku, posebej pa še izobražencu.

Temu je temeljito versko védenje še posebno potrebno, ker je po svoji izobrazbi vajen iti do bistva stvari in si ustvarjati o njih jasne pojme. Medtem ko je na kakem drugem področju napredoval v védenju in si v študiju izšolal um, je nevarno, če je na verskem področju ostal pri prvih naukih, in še to le, kolikor mu jih je spomin ohranil. Dokler njegova vera ne zadene na nikake težave, še gre; kakor hitro pa se pojavi kako neskladje med vero in njegovim načinom življenja in se mora odločiti za eno, njegovo nebogljeno versko védenje ne prenese osvetlitve kritičnega uma, in tako je mogoče, da ga zavrže kot ostanek otroške vere v bajke. Kako bi védel, kaj je zavrgel, če ne pozna bogastva verskih resnic, sredi življenjskega spora pa ima premalo časa in pripravljenosti, da bi šel študirat vprašanja, ki terjajo mnogo osebnih naporov.

Zato je potrebna poprejšnja dobra verska izobrazba. Redno šolanje običajno v tem pogledu dá mnogo premalo. V mnogih šolah

verskega pouka sploh ni. Kadar je, pa tudi težko izpolni svojo nalogo, ker katehet, zlasti če je duhovnik (kakor je to bilo pri nas), mora imeti čisto drugačne osebne ozire kot pa ostali učitelji in profesorji. Razen tega mu njegovo prizadevanje marsikdaj podira ostala šolska praksa, če ne z besedo, pa z zgledom. Tako je bilo pri nas in tako izobraženec v verskem pogledu mnogo pre malo odnese iz šolskih klopi. Pridobiti si mora potrebno versko védenje sam, zunaj šole ali po šoli, takrat pa vedno zmanjkuje časa za to.

Sicer utegnejo verske vaje imeti večjo versko vrednost, saj védenje samo še ne napravi človeka vernega. Vendar je treba poudariti potrebo čim temeljitejšega verskega védenja pri vseh ljudeh, a še posebej pri izobražen- cih.

Potrebujejo pa za to primerna učna pomagala. Če laik ni strokovnjak v bogoslovju, in najčešče niti ne more biti, težko ume strokovno izrazje, kakor ga težko

ume v katerikoli drugi stroki, ki se ji izrecno ne posveča. Sedanjiku je razen tega največkrat tuj logični, epistemološki, filozofski in znanstveni aparat, dediščina velikih sumistov srednjega veka, katerega se bogoslovne vede poslužujejo v svojem razpravljanju. Tudi mnogi izobraženci več ne znajo latinski in vsaj ne toliko, da bi mogli z užitkom in pridom študirati težke bogoslovne razprave. Mnoga dela, ki so napisana izrečno za laike, pa so preveč poenostavljeni posnetki, ki niso dorasli umskim potrebam izobraženca. Potrebovali bi dobrih uvodov v verska vprašanja, ki ne bi bili kompendiji, marveč res uvajanja v miselni svet vere in bogoslovja. Potrebovali bi tudi solidnih bogoslovnih razprav, pisanih v sedanjem živem jeziku, o sedanjih živih problemih, tistih, ki jih čuti sedanji človek in je zato posebno sprejemljiv zanje. Ne bi smeli pustiti, da o teh prvi in najglasneje govorijo tisti, ki jih nepravilno rešujejo.

Vinko Brumen

Duhovnik Ivan Škafar - umrl

15. februarja je v Radljah ob Dravi umrl zadet od srčne kapi Ivan Škafar, radeljski župni upravitelj in dekan v pokoju. Rodil se je 1912 v Beltincih, bil 1935 v Mariboru posvečen, bil kaplan na Prevaljah, pri Sv. Juriju ob Taboru, v Slov. Konjicah, župni upravitelj na Koblju 1945—

1959), od decembra 1949 do marca 1953 v ječi, od 1959 do 1975 župnijski upravitelj in dekan v Radljah ob Dravi. Ukvarjal se je tudi z znanstvenim delom. V številnih predvojnih in povojnih revijah in časopisih je objavljala članke in zgodovinske razprave. Zadnja leta je hudo telesno in dušno trpel.

V hercegovskem Korintu

(Dva dneva v Medjugorju)

Izraze kot „Gospa, prikazovanje, čudež“ bi bil moral zapisovati med navednicami, dokler je sodba Cerkve o dogodkih v Medjugorju in suspenso. Če navednic nisem uporabljal, je bilo to iz grafične komoditete. Bralec naj si jih misli.

A. R.

Torek, 28. decembra 1982

Ta pot — to letenje brzovlaka Stuttgart-Kardeljevo skozi to decembrsko jugoslovansko noč — se je spočela pred enim mesecem na železniški postaji v Trstu. Po šolski uri sem tekel tja pozdravit Štefana, ki je iz Slovenije potoval v Milan. Moral sem ga videti, tega orjaka po telesu in otroka po srcu, s katerim se da govoriti ne le o predzadnjih, ampak tudi o zadnjih rečeh.

In kakor ni nikoli brez daru zame na Štajerskem, tako ni bil niti tu. Samo da mi je namesto steklenke iz svojega vinograda ali propolisa iz svojega čebelnjaka zdaj podaril knjigo — Die Erscheinungen der Gottesmutter in Medjugorje.

Medjugorje!

Hercegovina, domnevna prikazovanja Žene, vsak dan od nekega

domnevnega 24. junija 1981 do domnevnega danes, vsak dan razen petkrat...

Štefan je bil že trikrat tam, sam pa z ženo pa z romarskim avtobusom. S tisto božjepotniško strastjo, s katero išče svoji veri, naj je še tako globoka, tudi eksperimentalne dokaze.

„Kot invalid s 75% popustom imam do konca leta v dobrem še eno vožnjo. Greš z mano, tam proti koncu decembra?“

„Veš, da bi se ti utegnil pridružiti?“ sem mu rekel. „Tudi turistično. Rad bi videl dolino Neretve...“

Že v openskem tramvaju sem se zatopil v branje: preprosta knjiga iz preprostih dejstev, ob katerih je račun kmalu sklenjen. Namreč: prevara, po začetni verziji državnega tiska celo klero-ustaška montaža; je izključena, sicer bi bilo treba reči, da šest frkolinov med 10. in 17. letom že poldrugo leto vodi za nos jugoslovansko policijo, jugoslovansko psihiatrijo in tudi jugoslovansko Cerkev, ki vse do danes vidcev ni dezavuirala. Ostaja samo dvoje: ali halucinacija ali kaj takega med nebom in zemljo, kar presega našo šolsko učenost.

In zdaj se na poti tja prebu-

jam v to bosensko jutro nekje pri Podlugovih. Po pravici povedano: bolj naprožen, da bi videl Sarajevo, mesto Atentata, kakor da bi „videl“ kaj v Medjugorju. Še takšno videnje mi namreč ne bi moglo spremeniti vere, kolikor jo imam — v Trojico, v Učlovečenje, v Cerkev, v Vstajenje — iz noči duha v dan duha. Pa mi prestolnica Bosne ne postreže niti z enim samim minaretom: mrke brigade brezosebnih stolpnic, kakor bi jih lahko videl kjerkoli. Tako si več obetam od zemeljske Bosne, od njenih voda in gozdov.

Tako zdaj ob oknu spalnika požiram te bukove strmine, te kilometrske predore, te mostove, vržene od gozda do gozda, da gle-

daš nanje kakor z letala.

Konjić, začetek Hercegovine.

Neretva, v ožeči se strugi, ki kmalu postane pošasten skalnat špalir, ki meče kdovekam svoje apnenčaste stolpe. Značilne hiše s piramidno streho — to je vse, kar vidim bosenskega, sicer pa asfalt kakor povsod, hidrocentrala za hidrocentralo kakor povsod, ženske brez feredže v jeansih kakor povsod, potrošniška serijska Evropa kakor povsod. Bo kaj turške drajne tam okoli okrog Mostarja?

Brzovlak je toliko zamujen, da morava s prijateljem tako rekoč steči skozi postajo, če nočeva zamuditi ob 11. uri avtobusa za Čitluk

„Najlepša postaja v Jugoslaviji,“ me opozori prijatelj.

In ko tečem pod temi zamahi iz železa in stekla, se še enkrat najem nacionalnega ponižanja, ko se spomnim Ljubljane, ki si gre gradit faraonska drsališča, a bo tja v leto 3000 svetlo gledala v svoj sramotni železniški kurnik (slovenski nedržavniški talent?).

Komaj ujamem z očmi kopaste goličave nad mestom in kakšen minaret, ko se udoben, pol zaseden avtobus premakne, ob spremeljavi neke radijske stabilizacijske lekcije. Ta čisto nemistična kulisserija mi prija, sredi tega čisto nič turškega Mostarja: tako postaja Medjugorje izzivalnejše.

Cerkev, mimo katere se peljemo — v svoji hipermodernosti skoraj triumfalistična — pa kaže, da tudi katolicizem nekaj šteje v tem

koncu Balkana. Avtobus se iz kotline začne vzpenjati med skale, brinje in ciprese. Saj, v predverju Sredozemlja smo. Še ena letalska emocija, ko više na planoti avtobus grize nekaj sto metrov rob prepada, ki se mu tam na dnu kadijo v drugi kotlini kajvemkakšni tovarniški dimniki. Planota se razmahne: proti jugu venec daljnih slovesnih gora nad Jadrantom, vsenaokrog strnjeno kamenito morje, v sončni jalovosti.

Po 21 kraških kilometrih sva v Čitluku. Samo ime zveni turško, a sicer je to nekakšna zračnejša Sežana, na redko razporejena ob cesti, brez česarkolj balkanskega. Čitluk je sedež občine, policijska in partijska postojanka, pod katero spada Medjugorje: kar postaven hotel „Čitluk“, banka, gimnazija, vinska klet za znamenito „žilavko“. Hotel sva si že rezervirala, zato se udomiva brez ceremonij. V recepciji lebdi nekakšna razpuščena domačnost, brez policijskega privonja kakor kje drugje. S sobe v prvem nadstropju je razgled v neznan bleščoč poldan, na avtobusno postajališče ob cesti in proti daljnim hribom na zahodu, pod katerimi mora biti. Pokosiva iz Štefanove zaloge in že sva na cesti.

„Cesta maršala Tita“, proti jugu, proti Medjugorju, proti vasi, ki je postala zdaj geizir dvatisočletne vere. Tu, kjer njen asfalt prehaja med polja, romarji — zakaj v Medjugorje so že poromali stotisoči — verjetno začē.

njajo rožni venec. Dobrotna zemeljska tišina nad ogradami, rjave lise hrastovih gozdičkov, bele partiture cementnih kolov, v vzor-no držanih vinogradih. Saj, tu se ni težko napotiti v krajino skrivnosti, od Betlehema do Jeruzalema, od Spočetja do Vnebohoda.

Po kakšnem kilometru — do Medjugorja jih je iz Čitluka 5 — predlagam odcep, ki se sicer izkaže za napačnega, a ki nama vrže prva dva intervjuja.

Prvi je z mlado žensko, ki nekaj brklja pred hišo z otrokom.

Medjugorje? Zgrešila sva. Morava nazaj. Sicer pa je Medjugorje tam doli, pod onole podkvijo hribov. Vidita se črni piramidici obeh cerkvenih zvonikov.

„Pa vi verjamete, da se prikazuje Gospa?“

„Verjamem,“ reče s samoumevno naravnostjo, ko da je Gospa del te pokrajine.

To se mi zdi zanimivo, ker svetlobnih pojavov na Križevcu — hrib je zdaj pred nami z že vidnim znamenitim cementnim križem — mlada lepa ženska ni videla, čeprav so jih menda videli desetsoči. Torej je neka halucinacijska psihoza, če je, ni zagrabila.

Tu se tudi začēnja čudovit refren hercegovskega gostoljubja: „Bi vstopila in kaj popila?“

Starejši moški, ki si daje dela med nekimi kmečkimi stroji na bližnjem — verjetno državnem — posestvu, pa se na isto vprašanje o Gospe diplomatsko nasmehne: „Pojdite in poglejta“, reče.

Vrneva se na asfalt, tako poln

domačnosti, kot če bi bilo med Opčinami in Repnom. Če tišino vznemiri kakšen avto, je v tej bencinski suši od „gastarbajterjev“. Rad bi videl, kako raste nekoč ljubljena rastlina, tobak, toda pridelek je že pospravljen in stebila, podobna sončičnim, posekana.

Kaj je raslo med Betlehemom in Jeruzalemom? Pa ob Cedronu? Na Golgoti?

Postavna lovska kočna na desni: še eno zanikanje Balkana.

Podkev hribov čedalje bolj po-črneva, ko se jim bližava.

Tabla. Odcep, še zmerom v asfaltu. Hiše v gradnji, zdomsko ambiciozno. Nemška potrošniška okupacija?

Turške drajne nikjer. Motorizacija. Traktorji. Pač Evropa '82. Če se tu res prikazuje Gospa, potem res nima kompleksov pred našo civilizacijsko doraslostjo.

Mostiček čez strugo, ki je v

sušnih obdobjih brez vode, a po kateri sedaj vrvra kar obilen potok.

Ob njem bova po kakšnih 500 metrih prišla do cerkve, ki sameva tam na dnu med cipresami, bela s svojimi dvema zvonikoma: pot, ki jo je baje neki musliman predrsal na kolenih.

Vstopiva.

Cerkev — kdo si jo je pred desetletjem zamislil tako obsežno, triladijsko, za tako majhno območje? — žari v snažni božični prazničnosti, s pravim borovim gozdom za oltarjem. Igra žarnic v njem presledkoma prižiga veliki M. Tudi simbolika Rojstva diha polna okusa iz velikih poetičnih jaslic pod oltarjem.

Štefan vidi nekaj nenavadnega tudi v sliki pod korom: kako je mogel slikar tako slutnjsko prikazati Marijo, lebdečo nad medjugorsko gmajno? Mene to pušča ravnodušnega: pač tradicionalni mariološki motiv.

„Župni urad“ kaže tablica, pribita na smreki, na edino hišo v bližini. A nerazkošno župnišče, ganglij medjugorske zgodovine, je do treh zaprto.

„V Bijedoviće!“ odloči Štefan.

Tja pod hrib na levi, kakšen kilometer stran čez polja, kjer je doma vseh šest vidcev. Ko pustiva asfalt, je kolovoz med vinogradi tako blaten, da bi se pogreznila, ko ne bi bil nastlan s tobakovim stebličjem.

„Vickina hiša!“ pokaže Štefan nekaj belega sredi zaselka, zbrana pod hribovom — pod Crnico,

hribom prvega prikazovanja — v sivordečem kraškem tihožitju. „In vidiš tisto liso na pobočju hriba? Tam se je začelo, v lanskem juniju...“

Vasica, ki bi bila lahko tudi kjerkoli na našem Krasu, le da bi mu bilo treba pridati ovc in osličev. Pa še tablice na hišnih vratih: „V tej hiši se ne preklinja“.

Oče Vicke, najstarejše vidkinje, tako rekoč uradne predstavnice mističnega Medjugorja, sedi s cigareto med prsti sredi božično praznične majhne kuhinje, v ponosni delavski koščenosti in z evropeiziranim pogledom cestnega delavca v okolici Münchna. Redkobeseden je, ob svoji mladostni ženi in svojih osmih otrocih. A ne toliko, da ne bi dal razumeti, da ga zadnji Glas koncila, ki govori rezervirano o Medjugorju, pušča ravnodušnega.

Štefan je tu tako rekoč doma, tako da med enim in drugim srkljajem domačega črnega vina vpraša po Vički.

Pekličejo jo, glavno pričevalko nevidnega v Medjugorju.

Kdo je imel to lepo Hercegovko za agresivno. Kakšen ozkosrčnež ji zameri, da si takoj po videnjih z žensko kretnjo popravi bujne črne lase. Se ji je zganila senca samovšečnosti na ustnici, ko je sedla med nas?

Vsekakor je naravna, gotova, morda za las visoka. Ko ne bi vedel, da je že poldrugo leto njeno zasebno življenje uničeno in da mora biti že ubita od intervjujev, bi jo seveda zbombardiral z vpra-

šanji. Zato jih reduciram na minimum, na pet.

„Kako je Gospa v glavnem razpoložena?“

„Dobro.“

„Nekateri teologi dvomijo v obstoj hudiča. Kaj menite?“

„Pcstoji,“ (1) odgovori z mirno gotovostjo.

Ne vprašam je, ali jo je Gospa popeljala z malim Jakovom v onstranstvo, kakor sem bral v nemški knjigi. Tukaj sem brez kompleksov določene teologije: zakaj pa ne bi tega doživela dva Hercegovca, če jih je to doživelo nešteto, od Pavla iz Tarza do Katarine Sienske in Andréja Frossarda?

Vprašam naravnost: „Kako je v nebesih?“

Odgovor, v zadržanem zanosu, a nekam prisebno stvaren: „Sijajno!“

Telesa je videla tam, bolj sloka od zemeljskih, in celo gozdove, kako pa naj bo Nova zemlja brez gozdov...

„Mostarski škof je menda do Medjugorja rezerviran. Kaj pravite?“

Odgovor je kar suveren: „Saj ni treba, da verjame.“

„So skrivnosti, ki vam jih je Gospa zaupala, vesele ali žalostne?“

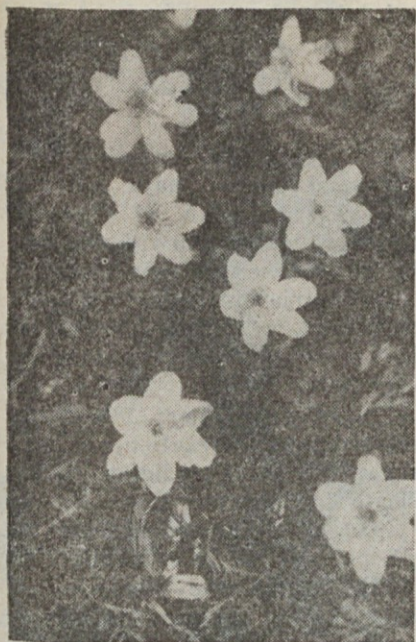
„Pol na pol.“

Devet jih je. A vsi vidci ne znajo za vse. Vicka ne pozna devete.

„Še ena bo,“ reče.

Zadnja, nakar pride znamenje. Vicka ve, kdaj in kakšno bo, ka-

(1) obstaja

kor vedo ostali vidci. Seveda ne silim v to. Saj pri tem ni uspel niti mostarski škof, ki bi ga on pred njimi zapečatil. Uklonil se je samo Ivan, semeniščnik.

S Štefanom se spustiva nazaj čez večerno polje; pridružita se starejši moški in ženska. Ni kaj spraševati, ali verjamete v Gospo: tukaj verjame še kamenje. Sprašujeva o nečem drugem: o nekakšnem postu, ki naj bi se ga držali Medjugorci. In tukaj stopiva iz samoupravljalne dobe v praktičansko, ko zveva, da se več kot polovica ljudi v teh vaseh ob petkih posti ob kruhu in vodi.

„Vi tudi?“ vprašam dobrovoljnega možakarja.

Postil se je eno leto. Ni bil ravno hec, prizna z nasmeškom. Tako bo prihodnje leto omilil svoj post — postil se bo ob kruhu in raki-ji... Žena pa jo bo neustrašno rezala naprej ob kruhu in vodi.

Ko mož zve, da stanujeva v hotelu, ogorčen reče: „K meni pridita spat!“

„Vas ne zadene globa 60.000 din-če koga prenočite?“

„Na svojem domu sem jaz gospodar in amen!“

Računava, da bova nocoj prisostvovala videnju, zato sva v cerkvi že pol ure pred tem, kar bi danes v kraju, ki je že kmalu pol stoletja pod marksistično oblastjo, komaj uspelo kakšnemu Janezu Vianneyu: da se namreč v tem jugoslovanskem Arsu vsak večer cerkev napolni, da zmoli „krunico“ (rožni venec) in litani-je, da prisostvuje dolgi maši s pridigo in s pesmimi, da potem še prejme blagoslov za bolnike — vsega skupaj celi dve uri in pol v mrzli cerkvi...

Čakava zastoj. Prepočasi slediva vidcem v zakristijo, ko pride ura prikazovanja, tako da nama zaprejo vrata pred nosom. Pa jutri.

Sicer pa sem jaz potem poplačan z nekim drugim prikazovanjem.

Recimo z eno od hiš v Pavlovem Korintu, kamor me popelje Štefan, dva tisoč let nazaj.

Pozdravljanje. Objemanje, ko družinski člani drug za drugim skopnevajo pod Štefanovimi krpanovskimi rokami. Večerja.

Ja, večerjati je treba tu, naj še tako zatrjujeva, da imava v hotelu polpenzijo, z zajtrkom in z večerjo, petinpetdeset tisoč na dan.

Kako, da ne govorijo grško, ti hrvaški Korinčani?

Oče, gastarbajtarska možatost, z navihanim nasmeškom. Mati, svetlobna vedrina, diakonisa 20. stoletja. Sin, hrupna prisrčnost nad športnimi brčicami. Snaha, tiha finesa z globokimi očmi. Najmlajša hčerka, še otrok. Drugi sinovi so poročeni.

Zijam v ta hercegovski Korint: ena od hiš, kjer je doma oni binom — kruh in voda. Tudi mlada zakona da sta za to? Ja, on kot precizni mehanik, ona kot rentgenolinja, oba prebijeta svoje petke v službi v Mostarju ob kruhu in vodi. Da to ni nič posebnega.

In to v hiši, ki ni kakšna mrzka asketska stradalnica. Ob poroki tega domačega sina so na primer imeli 300 gostov, zaklali so 20 ovac in 5 svinj, popili 200 litrov vina, 50 litrov radenske in 50 litrov rakije...

Z isto širino, s katero so pred leti darovali za novo cerkev: 5 milijonov, kakor vse hiše v Medjugorju...

Na prižganem televizijskem ekranu, ki pa ga nihče ne gleda, se prikaže obraz Miroslava Krleže, s svojo goethejevsko držo. Tistega Krleže, ki je leto pred smrtjo izjavljal, kako mora jugoslovanska kultura izradirati iz sebe antiko in krščanstvo. In ki je ne-

kaj dni pred smrtjo izjecljal Matvejeviću: „Sem totalno na kahlí...“

Ubogí Krleža...

Sreda 29. decembra 1982

Frančiškan, ki naju sprejme zjutraj v župnišču, bi s svojim finim intelektualnim videzom lahko bil recimo profesor fizike.

Odgovarja brez ihte, brez sledu fanatizma, z mirom človeka, ki ima opraviti z dejstvi, ki so na očeh vsem.

To so na primer: 180 doslej registriranih ozdravljenj, ki presegajo možnosti medicine, od poskodb do tumorjev.

„Od 10 primerov, ki sem mu jih pokazal, mi je zdravnik, član lurske medicinske komisije, rekel: Trem bi mednarodna komisija takoj priznala značaj čudeža.“

Vsekakor ozdravljenju tiste ženske, ki je čisto mrtvoudna (padla je bila s tretjega nadstropja) vstala z nosil sredi cerkve in potem prehodila 5 kilometrov do Čitluka.

„Kako pa je s psihofizično kondicijo otrok?“

„Popolna psihična normalnost pri njih in pri starših. Petinšedeset odstotkov naših duhovnikov ne bi znalo na vrsto teoloških vprašanj odgovoriti tako, kakor odgovarjajo ti otroci.“

„So torej povsem normalni otroci?“

„Mali Jakov je v svojem navdušenju za nogomet vprašal Gospo celo, kdo bo zmagal na neki tekmi, Hajduk ali Dinamo. Nakar se

mu je Gospa seveda nasmehnila.“
„Odgovarja na vsa vprašanja? Pri videnjih ji menda nastavljajo listke.“

„Na politična vprašanja ne odgovarja.“

„To bi se reklo, da je obzirna do jugoslovanskega političnega sistema.“

„Prav tako ne odgovarja na vprašanja o usodi pokojnih,“ pozvame pater. „Jaz sem zastonj želel zvedeti, kaj je z mojim bratom, ki je zginil ob koncu vojne. Razen če sama od sebe pove, kakor je eni od vidkinj, ki ji je bila

umrla mati, da je njena mati zveličana.“

„Je bilo kakšno sporočilo za papeža?“

„Eno tajno in eno javno.“

„Javno?“

„Nasvet, naj se ne obrača samo na kristjane, ampak na vse ljudi. Sicer pa čemu naj vam odgovarjam jaz, ko je zdaj vstopil najboljši poznavalec medjugorskih dogodkov, kar jih premoremo...“

Mlajši moški v civilu, s kravato, z znanstveniški očali: frančiškan, profesor biblične grščine na teološki fakulteti v Sarajevu. On prevaja Pavla v hrvaščino, jaz v slovenščino. To je nekako tako, ko da se najdetata bratranca.

Medjugorske dogodke spremlja od prvega dne. Kakšnih dvajsetkrat je bil tu, spraševal, intervjuval, se dokumentiral. O tem ima napisan rokopis knjige. Čez kakšen mesec pojde v tisk.

„Vaš dokončni vtis?“ vprašava.

„Če je Lurd avtentičen, je avtentično tudi Medjugorje. Če pa Lurd ni avtentičen, je Medjugorje avtentično,“ se glasi lapidarni odgovor.

In nama kar stoje navrže vsebino posameznih poglavij v knjigi, v kateri je tudi teološko pretresel dogodke, ki jih razčleni v naslednje sporočilo: 1) vera 2) spreobrnjenje 3) molitev 4) post 5) mir.

Zveva še, da sredi januarja pričakujejo iz zapora župnika Zovka.

In zdaj na Križevac, skozi to burjasto sončavo, ki riše Medjugorje v rdeče-zelen akvarel.

Pred časom je civilna zaščita branila na to golo kopo, kakor je branila na bližnjo Crnico, kjer se je vse skupaj začelo. Zdaj, v tolerantnejšem vzdušju — v dveh dneh nisem videl policaja v Medjugorju — jo svobodno reževa čez polje proti Vasiljevičem, zaselku pod hribom. Priznam: oči mi od časa do časa nehote zašvigajo tja gor. Ne ravno tako kakor oni lisici v pravljici, a vendar. Zastonj: drugi so menda videli tam celo ponovitev fatimskega astronomskega čudeža, zame pa cementni križ tam na vrhu ostaja cementni križ. Tako tudi za Štefana, čeprav že četrtič gleda tisti spomenik na sveto leto 1933. Sicer pa je tu ženska, starejša, ki na vprašanje, ali je kdaj videla kaj na hribu, nekam odljudno — prva odljudnost v Medjugorju! — odkima.

Klanec, diagonalno se vzpenja, joč skozi divjino kamenja in trnja, na ovinkih križi iz preprostih vej, v zaznambo postaj križevega pota. A ko se vzpenjava, razgled postaja tako lep, da naju nekajkrat iztrže iz kalvarijskega razpoloženja.

Tam daleč sever ves bel od snegov nad nevidnim Mostarjem, spodaj prostrana planota z lisami vasi, pod nama nežna geometrija medjugorskega polja, z belim žariščem cerkve z dvema zvonikoma.

Vrha pa se ne moreva naučiti. Burja je predivja, na kakšnih 80 km na uro. V zavetju za cementnim podstavkom križa pomalicava

in se spustiva navzdol.

Še en pogled: Medjugorje bi bilo zaslužilo kakšen onstranski obisk že pred petdesetimi leti, če je na ramah znosilo ves ta cement, kar ga je v podstavku in v križu.

Malo nad vznožjem srečava še mlajšega možkega in žensko, ki niti ne skrijeta rožnih vencev. Iz Avstrije prihajata, žena je Slovenka, mož Nemeč, zdravnik. Tu sta drugič, že onkraj vsakršnih dvomov o Gospe, Nemeč si sploh potegne z roko ob vratu: dal bi si odrezati glavo. In povesta, da se bo zadnja skrivnost, deseta, tikala vsega človeštva in da bo strašna. In da je Gospa rekla otrokom, da je to zadnjič, ko se prikazuje na zemlji.

Tu smo seveda že na meji ne-preverljivega. Treba bi bilo vprašati vidce. A tudi če bi potrdili, bi estalo dejstvo, da je Kristus zamolčal kaj celo apostolom...

„Gospa ima posebno nagrado za vsakega, ki pride sem,“ s to besedo Avstrijca povzameta vzpon.

Spodaj v vasi starejši mož brklja za hišo ob nekakšnih gredah, na katerih se cefra polivinilasta streha, pod katero se je sušil tobak, strupeni blagoslov te zemlje. Pridela ga do 15 stotov. Da, tistole je Križavac: on je v četrt ure na vrhu, kajpak po vertikalni, ki jo pozna samo on. Tistih 50 let, kar stoji na njem križ, medjugorsko polje praktično ni videlo toče.

Odveč je otipavati v določeno smer: kdo sploh ne verjame tu?

Menda na tihem verjamejo celo člani ZK.

„Bi kaj popila?“

Zahvaliva se, čeprav imava čas. Saj je pitje tudi v tem, če si v tem soncu paseš oči po vrtovih, po kakšnem starem hlevu, po grmih s čudnimi škrlatnimi sadeži, po osliču, ki prihaja, bisagasto natovorjen z dračjem. Pot zavija pod hribom proti Bijedovičem: na tej strani je Crnica zelena od brinja, a znamenita bela lisa je tam naprej, sredi čiste kamenite divjine.

Bijedovići — cela vas je menda jokala, ko je v lanskem poletju policija odpeljala otroke. Kaj je bilo potem z njimi v Mostarju, bi

bilo zanimivo zvedeti. Menda so morali celo skozi mrtvašnico. Pa je ob nekem mrtvecu mali Jakov hrabro dvignil roko v znamenje križa: „Bog daj mir tvoji duši, ti mrtvec!“

Ne misliva na Crnico. Tja gor naju povede slučaj. Slučaj s posvaljkano kapo, ki pogleda z nekega ganka v Bijedovićih, ko greva skozi vasico: „Pridita!“

Oče dveh, ki sta videli Gospo.

Nekaj pristrčno pršečega iz ustrojene kože in gnilih zob: tipičen mali človek tega Krasa, ubornejšega od našega.

Hoče nama pokazati tja gor. Potem sploh pozabi, da bi se vrnil. Gre naprej in začne samoumevno moliti v to strahotno kamenje klasično medjugorsko molitev — sedmerico očenašev, zdravamarij in častbodi. Dokler ne pade na kolena sredi neke razkopanine, kamor je zasajen križ: kraj prvega prikazovanja.

V skupini otrok je bila tudi njegova mlajša hčerka. Drugi dan ji žena ni pustila na hrib, češ da je bilo dovolj, da je šla starejša, Marija. Ni hotela biti ob obe hčerki. Bila je namreč prepričana, da bodo otroci likvidirani.

Podatek se mi zdi važen. Dokazuje, da Bijedovići še daleč niso sprejeli prikazovanj v kakšni mistični evforiji. Vsekakor je tako mlajša hčerka videla Gospo samo enkrat in potem ne več, medtem ko je starejša, Marija, ena od vidcev.

Doma nama mož razkaže ne samo svoj ovčjak, ampak tudi sobo,

kjer spi Marija, kadar se konec tedna vrača iz šole v Mostarju. V kuhinji vidiva ono mlajšo, ki je bila pri prvem prikazovanju. Od nasmejane deklice ne zveva kaj več kot to, da je bila takrat Gospa daleč, da je bila vsa bela, kakor labod.

Ne da bi se prej sporazumela, ponudiva s Štefanom možu vsak svoj desetisočak, saj je moral kar kakšnih 20 minut z nama navkreber skozi divjino. A kakor je mož prej dajal vtis rahle evforičnosti—Štefan je nekaj sklepal iz buče vina na mizi — tako je zdaj glede denarja nedostopen: za nobeno ceno!

Če v Medjugorju gre za eno samo halucinacijo, potem je ta brez smisla za profit. Enako alergijo do denarja namreč kažejo tudi vidci, začevši z malim Jakovom.

Srečanje sredi že mraččnega se polja je drugačno.

Mladenič z brčicami, ki prihaja proti nama, bi lahko bil kakšen nogometaš, ki prihaja s treninga. Pa ni: prihaja iz službe v bližnji vasi, avto je pustil na cesti. Pa tudi preresnoben je za nogometaša. „Kaj je tisti stožčast hrib tam na zahodu?“

„Biokovo,“ reče z nekakšno melanholijo v očeh.

Pred pol leta se je oženil. Mislil je v Ameriko, za zaslužkom. Pa je nekaj usekalo v njegovo življenje: prišla je Gospa. In njegove vrednote so se prekucnile. Nikamor ni šel. Zdaj mu je dobro v tem kamenju...

Naj zapišem, da mi je tisti pogovor na kolovozu med hrastovim gozdičem in vinogradom pomenil skoraj več kakor samo prikazovanje, ki sva mu nocej s Štefanom prisostvovala v zakristiji?

Da morejo halucinacije tako rezati v privid dolarjev in v življenjsko izbiro?

Tókrat si s Štefanom seveda ni sva pustila uiti prikazovanja. V zakristiji so bili še: neki frančiškan, mlada nuna, ki je v kotu ob nekem aparatu uravnavala jakost glasu Jakovu, ki je v cerkvi molil rožni venec, avstrijska zakonca ter monsijnor iz Verone, znan nabožni pisec, ki pripravlja knjigo o Medjugorju, pa je že drugič tukaj, in sicer s fotografom.

Izpred oltarja, kjer so doslej sedeli, stopijo v zakristijo trije vidci: kot vrtavka živahni Jakov v temnoplavi bundici, resni sloki semeniščnik Ivan v lepi plavordeči bundi, sproščena Vicka v beli volneni majici, ki jo dela še bolj žensko. Drug ob drugem se ustopijo ob stení, ki ločuje zakristijo od prezbiterija. Na levi Ivan, na desni Vicka, med njima drobižasti Jakov. Ko se vrata zaprejo, so velike minute, od katerih živi Medjugorje, tu. Zavidam Italijanu, ki bo s svojega mesta pri vratih lahko videl v obraz vsem trem, predvsem najbližji Vicki. Jaz jih bom lahko gledal samo v hrbet, ker sem za njimi. Točneje: za Jakovom, medtem ko je Štefan za Ivanom.

V napeto, a vendar nič halucinatorično tišino se oglasi Vicka.

S stvarnim deklinškim glasom začne moliti običajno medjugorsko sedmorico. Kolikor sem bral o tem, jo prikazovanje navadno prekine v drugi polovici. Tokrat, na ta 29. december 1982, vsi trije padejo na kolena že ob začetku četrtega očenaša. Po tem, kar mi je Štefan pripovedoval, naj bi padli v sekundi kakor spodkošeni: meni se tokrat zdi, kakor da bi pokleknili sicer nagleje, a z normalnim zgibom. Zakristija okamenj v negibnost, v kateri zaznaš samo vzgibavanje Vickinega hrbta, ki izdaja več kot normalno dihanje. Medtem ko namreč fanta samo gledata — Jakov, manjši,

z višje dvignjeno glavo kakor visoki Ivan —, se Vicka razgovarja z Nevidno (prepričana, da jo slišimo, pa je ne). Na svoji levi zaznam pretresen moški obraz v solzah. Jaz ostajam nekam suho priseben: dopuščam, da je tu Žena v vstajenjski slavi. A če res je, potem vrzimo pred to slavo sebe, družine, prijatelje, Slovenijo, Jugoslavijo, ta naš zmrcvarjeplanetič...

„Otac naš...“ *) Spet Vicka, z nič kaj spremenjenim glasom, čeprav bo zdravamarijo zdaj izpustila, ker Naslovljenka, ki jo spremlja v molitvi, ne more moliti sama sebe. Samo častbodi bo izrekla Vicka in spet obmolnila v ekstatično zretje, a ne za dolgo. Nato zakristija spet plane v prostor in v čas, ko vidci vstanejo.

Odšla je — smo torej spet sami, ob koncu tega leta, krvavega od Falklandov in Šatile?

A kaj, če jo je vznejevoljila kakšna besedarija, kakšna literatura za Jakovom?

Vidci vstanejo, ko da nič ni. Vicka razdeljuje svetinjice in odvija listke s prošnjami, ko da nič ni. Italijana to nekoliko moti, meni je nasprotno ta normalnost všeč. Mar nadnarava ne predira našega sveta kakor strela, kakor je rekel Maritain?

Mene zanima, v kakšnem razpoloženskem ključu se je odvil tisti razgovor med Vicko in Nevidno.

„La ragazza aveva un'espres-

*) Oče naš

sione di gioia," *) pravi Italijan.

Torej tudi Nevidna ni mogla biti preveč huda...

Kar se ekstaze tiče, se Italijan nagiba k pristnosti, saj Vicki oko ni trenilo, ko je nadjno zabliskal fotografov flaš.

„Pa vas ne moti to, da se prikazovanja ponavljajo že toliko časa?“ me vpraša potem, ko se srečava v recepciji hotela v Čitluku.

Odgovorim mu nekako, da si onstranstvo lahko privoščiti vedenjski kodeks, ki ni po našem okusu. Krivulja od Betlehema do Kalvarije že ni bila.

„S tem seveda ni rečeno, da bi si jaz dal odrezati glavo kakor oni dobri nemški zdravnik. A menim, da mi je nepojmljivo, da bi kristjan tukaj stresal kakšen cizem. Najmanj, kar pričakujem

*) Dekle je imelo vesel izraz

Seja slovenskih škofov

Slovenski škofje so se 1. marca zbrali k seji v škofijskem domu v Mariboru. Pogovorili so se o obisku „ad limina“ v Rimu, ki so ga opravili v tednu po 13. marcu. Največ so razpravljali o praznovanju svetega leta odrešenja. Govorili so tudi o 3-letnem pastoralnem načrtu.

Ob izidu novega zakonika cerkvenega prava so govorili o slovenskem prevodu in izdaji tega prevoda in o tem, ali naj izdajo samo slovenski prevod ali dvojezičnega. Škofovska konferenca bo morala imeti odslej

cd njega, je neko temeljno spoštovanje, če v pristnost prikazovanj verjame ali pa ne.“

„No, povejte mi, kaj vas pri vsej tej medjugorski zadevi moti, če vas kaj!“ sili vame Italijan, očitno na lovu za vtisi, skoraj rajši negativnimi kot pozitivnimi.

Zdaj, ko to pišem, bi tistemu radovednemu Italijanu odgovoril, da me je pri moji medjugorski avanturi motilo samo dvoje: 1. da se mi je pri izstopu iz vlaka v Mostarju strgal jermen pri novem nahrbtniku in 2. da mi je v hotelu na nerazumljiv način izgnil zvezek z zapiski, ki sem ga imel ves čas v levem žepu jopiča, kolikor ga nisem držal v rokah.

Škoda, ker je bilo treba napisati to po spominu.

Opčine, 15. januarja 1983
(Mladika, Trst, 1983, 1)

tudi pravno komisijo. V Sloveniji naj bi tudi pripravili brošurico o različnih med starim in novim zakonikom. Treba bo tudi pregledati posebne škofijske zakonike in jih prilagoditi novemu.

Prevod sv. pisma hitro napreduje. Prevod naj bi izdali z opombami. Začenjajo se priprave za tisk, knjiga pa bo imela 950 strani.

Škofje so tudi govorili o teološki fakulteti in o Mohorjevi družbi. Nadškof Šuštar je tudi poročal o obisku v Avstraliji in o prizadevanjih, da bi frančiškanska postojanka Lemont v ZDA še naprej ostala slovenska.

Za mladino za mladino

KAJ BO Z VAŠO VERO?

KRISTUS DA – CERKEV NE

Vsakega človeka marsikaj moti. Tudi vernika. Še celo pa mladostnika. Če smo rekli, da je treba iz „starih“ korenin prerasti v osebno vero, ko mi je Kristus ne nekaj ali nekdo v daljavi, ampak „Ti“, če smo ugotovili, da bo dobro vsidran v svojo vero, kdor bo soudeležen pri življenju Cerkve, potem naletimo na eno največjih težav današnje mladine.

Vsa poplava gibanj, ki so bolj bežala kot ustvarjala nov svet, od bitnikov do najnovejših „pinks“ in „kiss“, je ustvarila nerazpoloženje do vezanih oblik. Potujoči „otroci rož“, hipiji, celo „Jezusovo ljudstvo“ — vse je lahko bilo protest proti potrošniški družbi, proti farizejski „spoštljivosti“, a ni gradilo. In ko danes na

raznih simpozijih ugotavljajo, do kam smo prišli, je na eni strani veselo spoznanje, da tudi preko teh bežečih gibanj prihajamo do želje, da si vsak mladostnik postavi trden temelj svojemu življenju. Brezciljno ni mogoče več živeti. In je skoraj vprašanje, kaj je hujše: dejanski fizični samomor ali duševni samomor, ki se oklepa življenja le z bilko uživanja. A kam?

Ugotovitve nam tako kažejo na splošni pojav: da-vera, Bog, Kristus, toda ne-formalnosti, nobene Cerkve in nobene cerkve. Tu ni mišljeno samo to, da je pač treba tudi Cerkev sprejeti z vsemi madeži preteklosti in vsemi slabostmi sedanjosti, ampak gre v veliko primerih prav za osnovno vprašanje verskih resnic, mo-

ralnih zapovedi. Gre za „magisterium Ecclesiae“, za učečo Cerkev, ki obvezuje.

Morda v naših emigrantskih skupnostih ta pojav ni tako viden. Toda lahko se vprašamo: zakaj mnogi beže iz naše skupnosti. Ali ne morda prav iz tega občutka. Hočejo biti verni, celo prepričani so, da imajo vero, in jo na neki način izpovedujejo, a ne prenesejo strukture, ne morejo si prisvojiti nekaj, kar je ponujeno od zunaj. Sledi negotov položaj: nastajajo verniki brez cerkvenosti.

Ker v to miselno ali bolj čustveno zadrego pride lahko marsikdo izmed vas, je pač potrebno, da se vsi s tem problemom soočimo.

Največkrat zadostuje, da smo si na jasnem, da je Cerkev živ organizem, katerega srž je božji, a okvir človeški. Še vedno srečaš mladega človeka, ki prestrašen poslušá nekoga na univerzi, ki ponavlja stare zgodbe: Galilei, Aleksander VI., inkvizicija, križarske vojske in podobno. Še pred petdesetimi leti smo z zagnanostjo skušali vse to opravičiti, zakriti. Danes je Cerkev sama na stališču, da je treba vse to priznati, obžalovati in se iz zmot in napak učiti. Prav tako se zbega ta ali oni, ko se tudi danes človeški element pokaže v tej ali oni obliki: na primer v zadnjem času vprašanje vatikanskih financ, škandal Ambroziane in podobno. Nekateri ljudje so posebno na-

darjeni, da lovijo novice in govornice in jih nekontrolirano povečavajo in širijo. In če bi tudi vse bilo res, kar pišejo neodgovorni časopisi, zakaj bi bila moja vera prizadeta? Da, prizadet sem, ker smo ob vsem notranjem bogastvu Cerkve tako bedni. Prizadene me lahko in me celo mora vsak škandal. Saj to je znameenje ljubezni do Cerkve. A omajati moje vere ne sme, če sem prodrl v globino Cerkve, ki je po Vatikanu „vesoljni zakrament“, je vedno prižgana luč Kristusove resnice, je vedno prenavljajoča sol zemlje in je v človeški družbi kvas, ki neprestano nadaljuje z odrešenjsko mislijo.

Če nismo še okuženi od krilatice: Kristus da — Cerkev ne, potem se moramo zavarovati: ne da bi vtikali glavo v pesek kot noj, ampak z jasnim gledanjem, da je prav zato Kristus v Cerkvi, da ob njegovi luči izginja tema, da s soljo resnice zavaruje svet pred gnilobo in prekvaša človeško družbo z božjim. V tem je njeno poslanstvo, da vsaki kulturi, vsakemu narodu prinese požlahtnjenje vsega človeškega z božjim. Da, potem pa vem, da sem potreben. Potreben sem Cerkvi, potreben sem svetu. Čim pa vem, da je tudi zame prostor in čas in misija, potem vem, čemu živim. Ni mi treba v beg pred seboj in družbo. Nasprotno: v moči te vere grem v družbo, pa naj bo kakršnakoli, in bom luč in sol in kvas.

Franc Sodja CM

KAJ PA VERNOST PRI IZBIRI DEKLETA OZIROMA FANTA?

Ko sta se fant in dekle našla, kot temu pravimo, sta se začela veliko o vsem pogovarjati. In nekega dne morda odkrijeta, da se v eni stvari zelo razlikujeta. Oba sta upala, da bosta našla človeka, s katerim bosta vse delila, tudi najgloblje misli. A prav ta najdeni človek ima čisto drugačne poglede na svet. Fant, ki je bil vedno prepričan, da bo mogel vzljubiti le verno dekle, sreča neverno. Pa se mu vendar zdi, da je to oseba, s katero bi mogel živeti v zakonu...

Možna je še ena vrsta odkritja med dvema, ki sta začela hoditi skupaj: da je eden ali drugi veren, morda celo oba, vendar ta vera ne posega veliko v življenje. Še najprej pride taka površinska vernost do izraza, ko pomislita na cerkveno poroko.

Vsi vemo, da zakonska skladnost ni lahka stvar. Olajšuje jo vsaka enakost, podobnost ali sorodnost, otežuje pa vsaka razlika: smisel ali nesmisel za glaso, šport, odprtost ali zaprtost do ljudi in raznih vprašanj, celo različni okus za hrano je lahko vir težav. Kaj šele, če gre za globoke in najgloblje poglede na življenje in njegove vrednote, za smisel vsega, za usmerjenost človeka v večnost ali v zaprti krog tega sveta; če gre za odnos človeka do Boga, Kristusa in Cerkve, ki je lahko brezbrizen, od-

klonilen, podcenjevalen ali pa je odnos naklonjenosti, privrženosti ali celo navdušenja. Ne — priznajmo — ni lahko premoščati tako velikih, včasih prav nasprotujočih si razlik s področja vere ali nevere, prepričane vernosti ali pa vernosti, ki je več ali manj puhla navada.

Najprej moramo reči, da ne smemo zameriti tistim vernim ali nevernim, ki si želijo poiskati fanta ali dekle, ki bo tudi v najglobljih pogledih življenja somišljenik. Saj gre vendar pri ljubezni, ki naj bi vodila v zakon, za neko sorodnost ali dopolnjevanje, ne pa za nasprotja ali celo za izključevanje. In če želita najti življenjskega tovariša, ki ju bo podpiral v istih in sorodnih pogledih ter dopolnjeval v čimveč različnih stvareh, je razumljivo in opravičljivo, če to isto na še poseben način želita v vprašanjih vere. Marsikateri zakonski par bi vedel povedati, da zelo trpita, ker nista na tem področju istih misli. A tudi obratno, da ju osrečuje versko dopolnjevanje ali dopolnjevanje v pogledu na svet sploh.

Ko se par pred odločitvijo, da bi začela resnično hoditi skupaj in se pripravljati na zakon, znajde pred dejstvom nasprotnih pogledov glede vere, mora seveda pametno ravnati. Večkrat se zgodi, da neveren reče vernemu, da

ga njegova vera nič ne moti in da ga ne bo oviral v izpolnjevanju verskih dolžnosti. Ta navidezna širina — večkrat seveda izrečena v prvi zaljubljenosti in naklonjenosti — je v resnici znak nečesa ozkega in slabega. Pravilna beseda bi bila približno takale: „Ljubim te in zato spoštujem tvoj notranji svet. Prav zato me zelo zanima, kaj in kdo je pravzaprav ta tvoj Bog in zakaj ti toliko pomeni. Razloži mi! S svoje strani ti bom skušal pokazati svoj svet nevere ali pomanjkanja vere.“ Če se bosta o tem veliko in iskreno pogovarjala ter ob priliki povprašala še kakšnega strokovnjaka s tega področja, bosta zelo verjetno začela odkrivati veliko skupnih stvari, za katere uporabljata le različne izraze. Tudi resno proučevanje knjig, ki pišejo o osebni veri, jima bo veliko pomagalo. Marsikateri par je takó vprašanje vere prečistil in drug drugemu sta posredovala resnične vrednote, ki sta jih spoznala in živela ter jih potem oba sprejela. Vendar le v primeru, če sta skušala iti stvári čimbolj do dna in jo dosledno spoznanju začela tudi — živeti.

Lahko se pa zgodi, da le ostane več ali manj vsak pri svojem. „Končno“, si mislita, „rada se imava in spoštujeva drug drugega. Verjetno ne bo pretežko živeti skupaj kljub tem sicer velikim različnostim.“ Da — to bi morda včasih še moglo biti res, ko bi ne bilo s tem vprašanjem

ozko povezano dejstvo, da otroci, ki bodo prišli, ne bodo želeli imeti staršev, ki se v velikih vprašanjih ne strinjajo. Kdo in v kakšno smer jih bo vzgajal? To je véliko in usodno vprašanje, ki ga je treba razčistiti pred odločitvami. Pa ne toliko vprašanje, kdo bo popustil, ali če ni morda bolje, da gresta narazen, pač pa, ali ni edino pravilno, da poiščeta tudi glede vere — skupni imenovalec!

Iskrena želja, odkriti resnico in samo resnico, ter pristna ljubezen med dvema, bosta najboljše jamstvo, da bosta odkrivala Boga, ki je resnica in ljubezen. Veliko slovenskih fantov in deklet zadnjih desetletij je odkrilo ali poglobilo svojo vero prav v mesecih priprave na zakon. Zakaj se jima ne bi pridružila še vidva?

Naj molitev v obliki pesmi indijskega pesnika Tagoreja zaključí naše razmišljanje (odlomek 4. Darovanjke v dvojini):

Zmeraj bova poskušala vsako laž
odvrniti
od svojih misli, ker veva,
da si ti resnica,
ki je v najini duši prižgala luč
razuma.
Ves čas bova skušala odganjati
vse zlo od svojega srca
in ohranjati svojo ljubezen
v cvetju,
ker veva, da ti kraljuješ
v zadnji kamrici najinega srca.

Vital Vider

v družini

ZAKONCA SE SPRAŠUJETA

Odnos mož — žena

— Ali sva res mož in žena ali sva le tovariš in tovarišica?

— Kolikokrat se pogovarjava o svoji notranjosti in koliko časa? Kdaj sva se zadnjikrat?

— Koliko imava posluha za misli, želje, upanja strahove, načrte, uspehe in neuspehe drugega?

— Ali pomagava drug druge-
mu, da bi se laže razumela?

— Ali govoriva samo o najinih slabostih ali tudi o prednostih, dobrih lastnostih, se znava pohvaliti?

— Ali govoriva o slabih last-
nostih sozakonca pred drugimi?

— Ali rešujeva spore tako, da ni nihče prizadet in da si deliva krivdo, ali je vse dobro od enega?

— Si znava oprostiti?

— Se znava lepo pogovarjati o spolnem življenju, prisluškujeva željam drug drugega?

— Sva si v mislih, besedah, ve-
denju in dejanjih zvesta?

— Sva najprej mož in žena, oče in mati, potem šele uslužben-
ca, znanca drugih, ali obratno?

Zakon — zakrament

— Ali se dovolj zavedava, da sva poročena „v Gospodu“, da sva

cerkveno poročena, da sva z za-
kramentom na poseben način po-
vabila medse Kristusa?

— Koliko časa in misli posveti-
va temu nevsiljivemu gostu za-
kona?

— Kako je pravzaprav z naji-
nim krščanstvom: sva samo božič-
na in velikonočna kristjana, ob-
časna, nedeljska, življenjska (ve-
ra=življenje, življenje=vera)?

— Se kdaj pogovarjava; je to
najina potreba ali navada, če ne
celó ostanek navade?

— Koliko minut posvetiva bra-
njo verskih knjig in časopisov,
a koliko ur ostalemu branju, ra-
diu, televiziji?

— Je najin odnos do nedeljske
maše: zadeva otrok — neprijetna
obveznost — redok obisk — po-
treba po maši?

— Ali so najini otroci lahko

veseli najine vere, ker jo čutijo in vidijo?

— Ali se v javnosti sramujeva svoje vere?

Telesno ljubezensko življenje

— Je najino telesno ljubezensko življenje res ljubezensko?

— Ali mora biti vedno ali večinoma po želji samo enega?

— Ali v vprašanju uravnavanja rojstev razmišlja z odgovornim starševstvom, pa naj gre za število otrok, ki bi jih lahko ali celo morala doseči, ali pa če gre za zdravstveno vprašljiva sredstva?

— Znava biti vedno znova drug do drugega nežna in pozorna?

Otroci

— Ali resnično ljubiva svoje otroke? Koliko sva jih sprejela z željo in ljubeznijo, koliko po sihi? Ali v skrbi za to zaupava samo vase ali tudi v Boga?

— Ali v najini vzgoji enotno posegava?

— Se znava otrokom opravičiti?

— Sva se morda kdaj spozabila in zavrgla spočetega, a še ne rojenega otroka, ter sva nasedla nasvetom in pritiskom drugih ali svoji sebičnosti?

— Se zavedava, da otroci niso najina last, ampak božja, in da so določeni za samostojno življenje?

— Ali se zavedava, da vsaka negativna stvar negativno vpliva na otroke in seveda pozitivna pozitivno?

— Ali veva, da so starši otrokom pot do Boga ali ovira na tej poti?

— Ali razumeva, da se vera ne da učiti, ampak le kazati in k njej vabiti?

— Koliko jo kaževa, a koliko o njej samo govoriva?

— Ali otroci vedo, kaj pomeni „Bog je ljubezen“, ker vidijo naju, kako se ljubiva ali pa slutijo, da sta življenje in vera nekaj praznega, brez ljubezni, ker je ne doživljajo v najini družini?

— Kakšne kritike Cerkve slišijo otroci iz najinih ust?

— So se najini otroci naučili grdega govorjenja in kletve od naju?

— Se znava z njimi o vsem pogovoriti; jim posvetiva dovolj časa, ali so zadnji, ki pridejo na vrsto?

— Se prilagajava otrokovemu razvoju in ga počasi navajava na samostojnost ali ga razvajava ali terorizirava?

— So otroci od naju prvih slišali vse potrebno o ljubezni, spolnosti in zakonu, ali so morali poizvedovati po vsem tem drugje?

— Ali najini otroci lahko vidijo in slutijo, da je Bog najin največji prijatelj, ali pa zadnji, ki je pri najini hiši postrežen?

— Ali se zavedava, da so krst, spoved, obhajilo in birma otrok resna verska stvar, ki odloča o njihovi veri in da se bo vse življenje poznal najin odgovoren ali neodgovoren odnos do teh zakramentov?

— Ali se eden ali drugi od naju zateka k alkoholu; se zavedava, kakšno razdejanje je to za zakon in družino?

Odnos do drugih

— Ali se zavedava, da bova tudi midva kmalu dedek in babica in da si bova morda želela lepšega odnosa do najine starosti od svojih otrok, kot ga imava midva do svojih staršev?

— Ali so nama starši dobri le takrat, kadar jih potrebujeva?

— Ali ravnava z njimi po načelu: „Kar želiš, da drugi tebi store, stori ti njim, ali česar ne želiš, da bi oni tebi storili, tudi ti njim ne stori“?

— Ali dovoljujeva, da se starši vtikajo v najin zakon in tako rušijo najino slogo?

— Znava odločno, a kljub temu spodobno zahtevati, kar je potrebno glede tega?

— Imava do obeh staršev enakovreden odnos?

— Ali o starejših, pa tudi o drugih ljudeh govoriva — predvsem pred otroki — v glavnem kritično, slabo, ali pa znava biti tudi dobrohotna?

— Ali se zapirava v svoj družinski in zakonski krog, ali imava časa in srca tudi za druge ljudi?

— Kakšen je najin odnos do samskih; kakšen do duhovnikov, redovnikov in redovnic?

— Sva gostoljubna?

— Ali se trudiva ljudi poslušati in se z njimi pogovarjati?

— Ali vsaj slutiva, kako bi se morali verni zakonci in starši med seboj posvetovati in tudi v župnijskem življenju iskati svoje mesto in vlogo ter nalogo?

— Ali dajeva redno del svojih gmotnih dohodkov in dobrin tistim, ki jih imajo manj kot midva, in imava to kot dolžnost, ne pa kot nekakšno miloščino?

— Koliko živiva za tvarne dobrine, a koliko za duševne, duhovne in verske?

— Sva v službi odgovorna ali neodgovorna človeka?

— Kakšna sva do nadrejenih: sva priliznjena ali odkrita, čeprav obzirna?

— Sva do podrejenih človeka in kristjana ali laktaša in brezobzirna človeka?

— Ali vedno znova rešetava lestvico vrednot?

— Odnos do drugače mislečih?

— Kakšen je najin odnos do spovedi, do zakramenta sprave?

Ali nama vest še kaj očita?

Živo krščanstvo na Japonskem

Med 115 milijoni Japoncev je katoličanov le 406.000. Imajo pa 1906 duhovnikov (enega na 213 katoličanov), od tega je 859 domačinov. Redovnikov je 387, od teh 226 domačinov. Redovnic je 6700, med temi 6000 domačink. Vzdržujejo 900 učnih zavodov (od otroških vrtcev do univerze), 31 bolnišnic in 23 socialnih služb.

Oče Damijahn

Wilhelm Hünermann

Odlikovanje

Krajevni notranji minister havajskega otoškega kraljestva in obenem predsednik zdravstvene komisije, Walle, je sedel pri pisalni mizi. S prsti je bobnal veselo koračnico. Pred njim je ves skromer stal prvi tajnik zdravstvene komisije. V rokah je držal zadnjo številko honolulskega protestantskega časopisa „Nuhou“.

Pravkar je na glas prebral konec članka z naslovom:

„Katoliški junak!“

„...Pater Damijan je uresničil svoj sklep in ostal med gobavci brez strehe, brez najnujnejših življenjskih pogojev. Naj bo ta mož kateregakoli verskega prepričarja, priznatj moramo, da je krščanski junak.“

„Krščanski junak! Krščanski junak!“ je vzklikal minister in lovil sapo: „To je sramota! In tako piše protestantski časopis. Sramota! To je vendar neverjetna propaganda za katoliški misijon, s katerim se puritanci že več desetletij borimo. Oba predhodnika našega kralja sta katoliške misijonarje nedoumljivo odlikovala s svojo naklonjenostjo. A sedanji

kralj je ves na naši strani. Človek bi upal, da bomo zdaj zadali katoliškemu misijonu odločilni udarec, pa ti ravno naš list vzbudi pri prebivalstvu simpatije za papežnike! Honolulske gospe so baje vse navdušene nad tem... tem... patrom Damijanom.“

„Ne samo gospe, visokost,“ ga je prekinil tajnik. „Tudi možje, tako puritarci kakor katoličani.“

„Strašno!“ je vzdihnil minister. „Tako ne more dalje...“

Menda so videli patra Damijana de Veuster danes v Honoluluju,“ je povedal tajnik.

„Rad bi zbral svoje lovorike!“ se je posmehnil minister.

„Ne samo lovorike, visokost, tudi druge stvari.“

„Strašno!“ Minister se ni spomnil nobene druge besede. Živčno je potegnil z roko prek zrcalno svetle pleše, ki je bila od zgoraj videti kakor mojevo jajce. „Kako lahko bi z Molokaja tudi sem zanesel nalezljivo kal. Take obiske mu bomo morali prepovedati. To bo ves položaj dodobra spremenilo.“ Minister je nenadoma živahno skočil s stola in z velikimi koraki začel hoditi gor in dol po sobi, da se je moral prvi tajnik kar naprej obračati, če je hotel gledati vanj.

„To bo ves položaj dodobra spremenilo,“ je ponovil minister.

„Kako to?“ je vprašal tajnik.

„Ali ne razumete? Če mu damo r. a izbiro, naj Molokaja nikdar več ne zapusti — ali pa — naj se več ne vrne tja, se bo, samo po sebi umevno, odločil za drugo. Ali pa morebiti mislite, da je na svetu človek, kj bi se prostovoljno dal za vedno pokopati med žive mrliče?“ Minister si je zadovoljno mel roke.

„Pater Damijan se torej ne bo več vrnil na Molokaj in katoliški misijon bo osramočen.“

„Ne bodite tako prepričani, visokost,“ se je vmešal tajnik, „Pri katoliških duhovnikih človek nikoli ne ve, pri čem je. Ti ljudje znajo biti preračunljivi.“

V tem trenutku je nekdo potrkal na vrata. Vstopil je sluga in naznanil patra Damijana.

„Izvrstno! Izvrstno!“ se je hahljal minister. „Takoj boste videli, če imam prav ali ne. Gospod naj izvoli vstopiti.“ Minister je spet sedel. Med vrati se je tedaj pojavila mogočna misijonarjeva postava.

„Prihajate z Molokaja?“ je vprašal minister, nekoliko zmeden.

„Da, z Molokaja,“ je mirno odgovoril pater. „Prosim pomoči za svoje gobavce, manjka jim vsega.“

„Hm, vprašanje! Vi oskrbujete le katoličane, ki so, kakor mi je znano, v manjšini?“

„Gospod minister! Krščanska ljubezen ne pozna meja! Tam sem za vse!“

„Nekaj posebnega! Nekaj prav

posebnega! A preidimo k stvari. Bržkone ste na Molokaju našli vse v najlepšem redu. Mi skrbimo za otok. Upravitelj Molokaja nam pošilja najugodnejša poročila.“

„Guverner stanuje onkraj gora. Zelo poredko zaide v gobavsko naselje. Hrane je nekaj, a vsega drugega manjka. Niti zdravil ni pri roki.“

„Saj vendar veste, da ni zdravil proti gobavosti.“

„A dobijo se zdravila, ki lajšajo bolečine, sredstva, ki celijo gnusne rane.“

„Nimamo denarja za taka potratna zdravila!“ ga je nemilo zavrnil predsednik zdravstvene komisije.

Pater Damijan je čutil, kako kipi v njem jeza. Le s težavo se je premagal in rekel:

„Potrebujem les, mizarje, zidarje, rokodelce! Gobavci stanujejo v umazanih luknjah, polnih mrčesa. Stare travnate kočje je treba požgati in sezidati nove iz lesa in kamna. Potrebujem zdravnika in bolničarja, dobre postelje in tople odeje!“

„Vse to bi daleč preseгло naš proračun!“ je odgovoril minister in si ogledal skrbno urejene nohte.

„Tedaj ga presežite, pri vseh zlodjih!“ je zagrmel misijonar, da je minister osupel lovil sapo. A spet se je duhovnik obvladal, „Visokost, napeljite vsaj vodovod na Molokaj, to je moja zadnja prošnja.“

Minister se je v zadregi zasmeljal:

„Vodovod! Vodovod na Molokaju! Vodovod za divjake! Imenitno! Gospod, vi niste resni. Kar zahtevate, je smešno!“

„Potem nimam tukaj ničesar več opraviti!“ je rekel Damijan komaj slišno in pobledel kot zid. „Trpljenje molokajskih gobavcev pride za vami, gospod minister!“ Po teh besedah se je misijonar obrnil, da bi odšel. Zdaj pa je hotel minister zadati zadnji uničujoči udarec.

„Preslišati hočem vaše zadnje izjave, gospod pater!“ je rekel mirno. „A govoriti moram z vami še o neki drugi zadevi. Ni prav, da z Molokaja prihajate sem. Lahko bi z gobavostjo okužili še naš otok. Žal, vam ne smemo dovoliti, da bi zapuščali Molokaj. Če se kljub temu odločite, da se vrnete tja, se mora to zgoditi za vselej. Prisiljen sem vam prepovedati, da bi sploh še kdaj zapustili Molokaj!“

Nekaj časa je pater Damijan stal kakor vkopan.

„Torej ne smem Molokaja nikdar več zapustiti?“ je vprašal počasi. „In kako naj imam zvezo s svojimi predstojniki? Gospod minister, včasih potrebujem pogovor, dober svet, spoved in pomoč. Kako naj se to zgodi, če me hočete za vedno zapreti na Molokaj?“

„Toda, pater, saj vas nihče ne sili, da se vrnete na Molokaj. Vsi vas bomo popolnoma razumeli, če se mu odpoveste.“

„A tako mislite!“ je zategnil Damijan. Nato pa je njegov glas

narastel in postal kakor grom, ki je treščil na ministrovo glavo. „Tako je torej to?! Ovirati me hočete pri delu. Ne marate katoliškega misijonarja med gobavci? Gospod, zmotili ste se! Menite, da se bo zaradi vaših spletk katoliški duhovnik obračal po vetru? Zelo ste se zmotili, gospod minister!“ Po teh besedah se je Damijan de Veuster obrnil in s hitrimi koraki zapustil sobo.

Minister je omahnil na stol in ni rekel drugega kot:

„Kozarec vode, prosim!“

Z naslednjim parnikom se je Damijan de Veuster vrnil na Molokaj. A ni prišel praznih rok. Pomoč, ki mu jo je minister odrekel, je dobil drugje. Ljudje so kar tekmovali, kdo bo prinesel za gobavce več darov. Na krov Kiliauēje so mu prinašali postelje in odeje, les in orodje, živila, zdravila in drugo. Sestre iz Honoluluja, od katerih bi marsikatera rada šla z njim negovat bolnike, so priskrbele za voje oblek in perila, polne za boje sladkorja, čaja, prepečenca in drugih dobrot. Celo majhen zvon za cerkvico svete Filomene je bil med darovi.

Kmalu se je pričelo delo, ki naj bi popolnoma spremenilo otok. Najprej so temeljito očistili bolnišnico. Bolniki so dobili dobre postelje in tople volnene odeje. Nato je pater Damijan začel zidati. Stare travnate kočice so drugo za drugo požgali in jih nadomestili z novimi, zračnimi, lesenimi hišicam. Flamec je bil arhitekt in tesar.

Kot duhovnik pa je vsako jutro obiskoval bolnike, jim obvezoval rane, jih tolažil in delil zakramente. Popoldne je brnela žaga, bobnelo kladivo in škripal skobelj. Med grmovjem in cveticami je kmalu stalo polno malih hišic.

V začetku je bilo okrog njega veliko gobavcev, ki so začudeno gledali njegove spretne, močne roke. Kmalu pa jim je misijonar zaklical: „Tako, zdaj ste se nazijali! Ti in ti in ti, vi ste še močni, imate zdrave roke! Pomagali mi boste! Delo je najboljše zdravilo za postopače!“

Obotavlja je so se Kanaki oprijeli dela. Marsikatero desko so v začetku zažagali, a Flamec si je potrpežljivo vzgajal pomočnike. Kmalu jih je imel toliko, da so v naselju zrasle cele ulice lesenih hišic. Potem so delali že iz samega veselja, hudo bolni pa so se veselili novih, čistih bivališč, kamor so se mogli preseliti iz umazanih votlin.

Kmalu so se na Molokaju smejali tudi ljudje, ki niso bili ne blazni ne pijani.

Nazadnje je pater Damijan postavil še hišico zase. Dolga je bila pet, široka pa tri metre; človek je z lahkoto dosegel njen strop. A pogumni misijonar je bil vendar vesel, da je imel po dolgih tednih končno le streho nad glavo.

Organiziral je zdravstveno službo. Bolniki, ki so še mogli delati, so skrbeli za vodo. V dolgih vrstah so vsako jutro hodili z velikimi

vrči k studencu in vodo prinašali v bolnišnico in v kočje. Ponavadi jih je spremljal tudi duhovnik. Druge je določil za bolničarje, ki so v izmenah stregli bolnikom v bolnišnici in v kočah.

Sčasoma so se vsi uklonili njegovi odločni volji, a težave je imel z bolniki v vasi blaznih. Niso hoteli opustiti žganja. V začetku so ga večkrat sprejeli s kamenjem. A Flamec se ni dal oplašiti. Ponoči je nenadoma stal ob ognju norcev, jim iztrgal iz rok posode z žganjem in pometal v plamene. Nihče si ni upal dvigniti roke proti možu s skrivnostno močjo. Damijan pa se ni zmenil za besne psovke. Končno je dal izruvat vse ki-korenine, iz katerih so divjaki delali žganje. Tako je uničil najhujši plevel, ki se je bohotil na Molokaju. Blaznežem so požgali kočje in jim postavili lesene hiše, raztresene med ostale. Takrat je z Molokaja zgirila vas blaznih.

V de Veusterju je spet oživel kmet. S pomočjo pridnih gobavcev je ogradil precejšen del zemlje, iztrebil korenine, grmovje in štore ter nasadil krompir. Bilo mu je, kot da spet stoji na dobri flamski zemlji, na razorani njivi svojega očeta, kjer seje in sadi. Nekega dne, ko je delal pod žgočim tropskim soncem in mu je pot curkoma lil s čela, je zaslišal klic nekaterih otočanov:

„Makua Kamijano! Makua Kamijano! Ladja Kileauca!“ Pater je zasadi lopato v zemljo in tekel k morju. Hotel je prvi pozdraviti

svoje nove uboge otroke in jim vliti poguma.

S' dro je že rožljalo, ko je Damijan ves zasopel pritekkel v pristanišče Kalaupape. V vodo so spustili čoln, natlačen z gobavci, ki so s preplašenimi očmi opazovali novo domovino.

A kaj je bilo to? Damijan je na krovu zagledal črno oblečenega moža, ki mu je neprestano mahal. Moj Bog, saj to je bil vendar redovni provincial pater Modestus. A čemu ne pride semkaj? Se morada boji gobavcev? Neumnost!

„Zakaj ne pride pater na kopno?“ se je Damijan obrnil k mornarju, ki je s čolnom prevažal gobavce na otok.

„Kapitan mu je prepovedal. Menda ima poseben odlok od vlade. Za Molokaj ni obiskov!“ je rekel mornar in pljunil v vodo. „Ne razumem te stvari!“

„To je surovost!“ je vzkliknil pater in jeza je pordečila obraz. „To je zlobna spletk!“ Flamec je zaškripal z zobmi in stisnil pesti. Ko bi le mogel tja čez! Ob obali je zagledal dolbenico z veslom. Damijan ni razmišljal, odrinil le čoln od brega, skočil vanj in z močnimi, divjimi zamahi veslal proti Kilaueji... Že je bil ob ladji, s katere je visela vrv. Pater jo je zgrabil in začel plezati na krov.

„Stoj! Ne smete na ladjo! Minister je izrecno prepovedal. Nazaj!“

Obupan se je Damijan spustil v čoln.

„Uklonite se temu, kar mora biti, pater Damijan!“ mu je za-

klical predstojnik, ki je solznih oči stal na krovu.

„Naj bo!“ je odgovoril Flamec. „Toda prosim, pater provincial, spovejte me! Tega minister ni prepovedal! Prosim vas!“

Damijan de Veuster je ponižno pokleknil v svojem čolnu, sklenil roki, molil konfiteor in se po latinsko izpovedal. Duhovnik, ki je stal na palubi, ga je tolažil, opominjal in mu podelil odvezo. Mornarji na krovu so si brisali oči in godrnjali nad nadležnimi mušicami. Kapitan je z velikimi koraki meril palubo, godrnjal in klel, nato pa rekel krmarju:

„Naj me vrag vzame! Tako nerad še nikoli nisem storil svoje dolžnosti!“

Medtem so se vsi gobavci izkricali, mornarji so izložili tovor, prazne čolne pa potegnili na ladjo. Veriga pri sidru je zarožljala, stroji so zabrnili. Kilaueja se je spet spustila na odprto morje. Pater Modestus je dolgo mahal Flamcu, ki je stal visoko vzravran v zibajoči se dolbenici in gledal za ladjo, dokler se ni poslednji oblaček dima izgubil na horizontu. Nekaj časa je žalostno pobešal glavo, nato pa je spet pograbil veslo in obrnil čoln. Gobavci na obrežju so nepremično gledali belega očeta v čolnu. Tedaj je pater Damijan veselo pognal rilec dolbenice v valove, skočil na kopno in s smejočimi očmi zaklical:

„Tukaj sem, dragi moji! Pojdimo! Svojim novim bratom in

sestram bomo pokazali njihove kočee...“

Čas je hitro mineval. Na Molokaju sta želi smrt in trohnoba. Damijan je marsikomu iztesal poslednje borno bivališče — krsto. Trpljenje in žalost sta bila stalna gosta na otoku, a tudi veselje in tolažba sta bila tukaj doma. Molokaj je prenehal biti pekel.

Leta osemnajstoštirinsedemdesetega je otoško kraljestvo dobilo novega kralja. Luralilu je sledil Kalakaua I., ministra Walla, predsednika zdravstvene komisije, so odslovili, Damijan je spet smel na celino. Doživel je še večje preseenečenje. Nekega dne je prejel veliko zapečateno pismo, v katerem ga je novi notranji minister uradno imenoval za molokajskega guvernerja.

„Vaša naloga bo v bistvu ista, kot ste jo imeli doslej. Le da boste v prihodnje tam tudi državni uradnik. Kot nagrado za prevzem te službe boste prejeli deset tisoč dolarjev letne plače.“

Ko je Damijan de Veuster to

prebral, se je zasmel kot še nikoli v svojem življenju. O, bilo je prelepo!

„Damjan de Veuster, molokajski upravitelj! Ne zvenj slabo! Deset tisoč na leto tudi ni slabo! Nov veter vleče iz Honoluluja. Kljub temu se je visoki gospod spet enkrat zmotil.“ Med smehom je stopil v svojo leseno hišo, sedel k mizi in z velikimi, odločnimi črkami napisal odgovor:

„Ponujate mi deset tisoč dolarjev za službovanje na Molokaju. Sporočam vam, da bi za ta denar ne ostal tukaj niti deset minut. Tu me držita samo Bog in zveličanje duš. Če bi za svoje delo sprejel le majhno odškodnino, bi me moja mati ne priznala za svojega sina.“

„Tako! Pika!“

Gospodje v Honoluluju so zmajevali z glavami, minister pa je zamišljeno gledal predse in tiho rekel:

„Rad bi poznal mater tega moža!“

Začetek slovenskih šol

V nedeljo 13. marca je bila v Slovenski hiši začetna prireditev sobotnih slovenskih ljudskih šol v Argentini. Ob 16. uri je bila v cerkvi Marije Pomagaj začetna šolska maša. Msgr. Orehar je med mašo nagovoril šolarje ob zgledu škofov Slomška in Rožmana. V dvorani je po pozdravnih besedah šolskega referen-

ta ZS Franceta Vitriha spregovorila otrokom in staršem voditeljica Slomškove šole Helena Malovrh, nato pa so nastopili s kratkimi prizori in petjem otroci različnih šol. Šolski pouk se je začel naslednjo soboto.

Srednješolski tečaj je imel popravne izpite, vpisovanje in začetno mašo v soboto 19. marca, pouk pa se je začel v soboto 26. marca.

med nami v Argentini

Stoletnica rojstva škofa Rožmana

Stoletnica rojstva škofa dr. Gregorija Rožmana smo rojaki v Velikem Buenos Airesu praznovali s slovesno sv. mašo v cerkvi Marije Pomagaj v soboto 12. marca. Msgr. Orehar je v pridigi orisal nekatere značilne poteze vélikega škofa, pel pa je med mašo pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija. Dušno pastirstvo je izdalo lične podobice z Rožmanovo sliko in njegovo besedo beguncem pred odhodom v novi svet l. 1947.

Na cvetno nedeljo je bila v Zave-tišču dr. Gregorija Rožmana v San Justu sv. maša za pokojnega škofa, po maši pa odkritje doprsnega ki-pa škofa Rožmana, delo rezbarja Jo-žeta Žerovnika. Slavnostni govornik je bil dr. Stanko Kociper, s petjem pa je pri odkritju sodeloval vokalni kvartet Markovič.

Rojaki v Mendoza so počastili spomin stoletnice rojstva škofa Rožmana s sveto mašo v nedeljo 13. marca in z recitacijo nekaterih odlomkov

iz najpomembnejših poslanic, ki jih je škof Rožman napisal in spregovoril od začetka revolucije v Sloveniji in kasneje v begstvu in zdomstvu.

V Slomškovem domu je bila sv. maša za našega begunskega in zdomskega Mojzesa na cvetno nedeljo.

Škofove stoletnice so se spomnili tudi slovenski listi s pietetnimi članki.

Duhovne vaje za fante

V domu duhovnih vaj Mallincred (ruta 3, km 39,5) so bile od petka 25. marca zvečer do nedelje 27. marca popoldne, duhovne vaje za fante nad 18. letom. Duhovne vaje je opravilo 41 fantov, vodil jih je p. dr. Lojze Kukovica DJ.

Duhovne obnove za veliko noč

Pred veliko nočjo so bile za rojake duhovne obnove po krajevnih verskih središčih. V Bariločah jih je vodil dr. Alojzij Starc, v Berazateguiju Jože Guštin, v Carapachay

dr. Filip Žakelj in msgr. Orehar, na Pristavi Dane Vrečar, v San Justu Janez Langus, v San Martinu Jože Bokalič in msgr. Orehar, v Slomškovem domu Janez Langus in Jože Škerbec in v Slovenski vasi msgr. Orehar.

Veliki teden v cerkvi Marije Pomagaj

Veliki teden je zbral pri vseh bogoslužnih opravilih veliko število rojakov v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši.

Na cvetno nedeljo je bil blagoslov oljnih vej in butaric, procesija in sv. maša z branjem pasijona po sv. Luku.

Na veliki četrtek je bila slovesna večerna maša ob 19. uri. Po maši je bil prenos sv. Rešnjega telesa in nato češčenje: od 20. do 21. ure žene, od 21. do 22. ure dekleta, od 22. do 23. možje in nato do polnoči fantje.

Tudi opravilo velikega petka se je začelo ob 19.: branje božje besede, petje pasijona po Janezu, slovesne prcšnje, češčenje sv. križa in obhajilo ter križev pot.

Na velikonočno soboto so čez dan dušni pastirji po okrajih blagoslavljali velikonočna jedila, ob 10 zvečer pa je bilo opravilo velikonočne vigilije: slavje luči, bogoslužje božje besede, krstno bogoslužje in vstajenjska sv. maša.

Opravila je vodil msgr. Orehar ob asistenci slovenskih dušnih pastirjev, pel pa je pri vseh opravilih Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija.

Dobro so bile obiskane tudi slo-

venske maše na veliko nedeljo po vseh verskih središčih.

Slovenska verska skupnost v Velikem Buencs Airesu je skupno začela obhajanje izrednega svetega leta odrešenja pri velikonočni vigiliji, končala pa ga bo pri velikonočni vigiliji prihodnjega leta.

Tombolske prireditve

Kot obliko družbene prireditve širokih razsežnosti, ki pritegne zelo veliko rojakov iz okraja in drugih predelov Vélikega Buenos Airesa in je poleg tega važen vir dohodkov za vzdrževanje, organizira vsak krajevni dom vsako leto tombolsko prireditev. Takšna prireditve je bila v nedeljo 6. marca na Pristavi v Castellarju, v nedeljo 20. marca v Slomškovem domu v Ramos Mejiji in v nedeljo 17. aprila v Slovenskem domu v Carapachayu. Glavni dobitek je bil povsod barvni televizijski sprejemnik.

Občni zbor SLOGE

Redni letni občni zbor članov kreditne zadruga SLOGA je bil v soboto 26. marca zvečer v Slomškovem domu v Ramos Mejiji. Na dnevnem redu je bilo obravnavanje bilance ter poročila upravnega in nadzornega odbora za leto 1982 ter volitve odbornikov.

V poslovni dobi 1983 vodi zadrugo naslednji odbor: predsednik dr. Anton Šimenc, podpredsednik Avgust Jeločnik, tajnik dr. Angel Kalin, namestnik blagajnika cont. Andrej Kovačič, svetovalci Anton Podržaj, Mi-

lan Keržič, Rudolf Gričar, Anton Kastelic, Andrej Filipič, namestnika svetovalcev Ivan Makovec in Tomaž Maček, nadzornik Marjan Pograjc, namestnik nadzornika Franc Hrovat in poslovodja Marjan Loboda.

Občni zbor Zedinjene Slovenije

V nedeljo 27. marca je društvo Zedinjena Slovenija, ki je letos 25. januarja praznovalo svoj 35-letni jubilej, imelo svoj 36. redni občni zbor. Po sv. maši v cerkvi Marije Pomagaj za žive in umrle člane je predsednik ZS arh. Jure Vombergar odprl občni zbor v gornji dvorani Slovenske hiše. Društvo je imelo 31. 12. 82 915 članov.

Po poročilih tajnika Emila Cofa, blagajnika Janeza Čeča, prosvetnega referenta Frida Godca, mladinskega referenta Pavla Pleška, šolskega referenta Franceta Vitriha, predsednika Vombergarja in nadzornika Tineta Selana so bile volitve novega odbora, ki ga sestavljajo: predsednik arh. Jure Vombergar, odborniki Emil Cof, dr. Katica Cukjati, Janez Čeč, Janez Dimnik, inž. Jernej Dobovšek, dr. Andrej Fink, Nace Grohar, Marjan Loboda, Jože Markež, Marjana Marn, Stanko Oberžan, Tone Oblak, msgr. Anton Orehar, Pavel Pleško, France Rant, Marjan Schiffrer, Miloš Stare, Franci Sušnik, Alojzij Šonc, France Vitrih, prof. Tine Vivod in dr. Stane Žužek, namestniki Edi škulj, Marijan šušteršič, Stane Mehle in Andrej Goljevšček, v nadzornem odboru Tine Selan, dr. Jože Dobovšek ml. in Bo-

žo Stariha, v častnem razsodišču dr. Jože Dobovšek, dr. Milan Komar in dr. Anton Šimenc.

Občni zbor Našega doma

26. marca je bil 26. redni občni zbor Našega doma v San Justu. Po poročilih so bile volitve novega odbora. Novi glavni odbor sestavljajo: Jože Miklič — predsednik, Franc Lipar — podpredsednik, Lovrenc Tomaževič — tajnik, Jure Miklič — namestnik, Janez Kržišnik — blagajnik, J. Stante — namestnik, Tone Oblak — gospodar. V širšem odboru so ge. M. Bregar in N. Keršič, Metka Malovrh, Janez Marinčič ml. in Evgen Urbančič, v nadzornem pa Andrej Selan in Marko Malovrh.

Odbora mladinskih organizacij

V decembru 82 sta bila redna občna zbora Slovenske deklishe organizacije in Slovenske fantovske zveze. Novi odbor SDO sestavljajo predsednica Anči Kokalj, tajnica Magda Zupanc, blagajničarka Martina Andrejak, kulturna referentka Metka Slabe, športna referentka Marjana Malalan, gospodinja Sonja Zorko. V širšem odboru so tudi predsednice krajevnih krožkov: Zinka Klemen (Carapachay), Cvetka Češarek (Castelar), Rezka Snoj (Ramos Mejía), Metka Malovrh (San Justo), Metka Kahne (San Martín) in Ivan-ka Draksler (Slovenska vas).

V zveznem odboru SFZ so predsednik Henko Kunc in odborniki Tone Malovrh, Bogdan Magister, Jože

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES

Kupec priteče pred kiosk in glasno zakliče:

„Prosimo, dajte mi hitro škatlico vžigalic!“

„Kaj pa vpijete: saj vendar nisem gluhi!“ odvrne prodajalec. „S filtrom ali brez?“

Mehanik pride k zdravniku in zagleda v kotu okostnjak.

„Hej, to so pa nadomestni deli, kaj?“ razumevajoče prikima zdravniku.

Rešilec pripelje v bolnišnico tri bolnike.

„Po telefonu so mi rekli, da boste pripeljali enega, zdaj so pa trije. Kako to?“ se čudi zdravnik.

„Druga dva sem spotoma povozil,“ odvrne voznik rešilca v zadregi.

Avtomehanik svoji najboljši stranki: „Prejšnji teden pa niste imeli nobenega karambola. Ste bili bolni?“

Oberžan, Marko Grohar in Tone Komar. V širšem odboru so tudi predsedniki krajevnih odsekov: Pavle Sušnik (Carapachay), Marko Grohar (Pristava), Pavel Novak (Ramos Mejía), Janez Marinčič (San Justo), Tone Podržaj (San Martín) in Dani Sušnik (Slovenska vas).

Duhovni vodja obeh mladinskih zveznih odborov je dr. Alojzij Starc.

Z zveznima odboroma SDO in SFZ sta povezani tudi mladinski organizaciji v Mendozi.

„Pred najino poroko si vedno govoril, kako si bogat.“

„Saj sem bil.“

— — —
Čuvaj živalskega vrta je sedel poleg mrtvega slona in jokal. Ljudje so ga hoteli potolažiti: „Ne žalostite se tako, saj je bila žival že stara.“
— „Vi lahko govorite. Kdo bo pa izkopal grob — vi ali jaz?“

— — —
„Francka, po štirih kozarcih si pa čudovito lepa.“

„Ampak, Janez, saj nisem nič pila.“

„Zato sem pa jaz!“

— — —
„Kako so vam bile vseč počitnice v Miramaru?“

„Še ne vem. Filmi še niso razviti.“

— — —
Profesor se vrne s trga in reče ženi: „Vse sem kupil, ne morem se pa spomniti, kje sem vse skupaj pozabil.“

— — —
„Zamenjal sem vam svečke, so bile že popolnoma zanič,“ je pojasnil mehanik voznici, ki je prišla po avto.

„Kako je to mogoče, saj sem vozila samo podnevi?“

— — —
Lojzek vpraša svojega strica: „Povej mi, kaj je to kompjuter?“

„To je aparat, ki vse ve, če ga nahraniš s pravnimi podatki.“

„Tako, torej jaz ne dobivam pravih hrane?“

KJE JE KAJ

LETO 50

MAJ 1983

UVODNIK	V maju bo stopila Marija v ospredje našega življenja	257
PESEM	V senci tujine (Valentin Bazilij)	258
ŠKOF ROŽMAN	Odmevi „Pastirjevega glasu“ (Božidar Bajuk)	260
SVETO LETO	Janez Pavel II. o svetem letu	263
	Pokora - sprava - mir (Vabilo slovenskih škofov k proslavi svetega leta)	266
IZ KRONIKE SV. OČETA	Slovenski škofje pri papežu	268
	Papež v Srednji Ameriki (A. S.)	270
NAŠA VPRAŠANJA	Nekje je luč (Vinko Beličič)	273
	Slovenija se ne neha na državnih mejah (nadškof šuštar)	275
	Beseda nadškofa šuštarja rojakom v Mendozi 28. oktobra 1982	279
SODOBNA VPRAŠANJA	Delo je temelj miru (Avgust Horvat)	283
	Komunizem je nečloveški (Božidar Fink) ..	286
	Izobrazba in vera (Vinko Brumen)	288
VTISI IZ MEDJUGORJA	V hercegovskem Korintu (Dva dneva v Medjugorju), Alojz Rebula	290
ZA MLADINO	Kristus - da, Cerkev - ne (Franc Sodja) ...	303
	Kaj pa vernost pri izbiri dekleta oz. fanta? (Vital Vider)	305
V DRUŽINI	Zakonca se sprašujeta	307
ROMAN	Oče Damijan (Wilhelm Hünemann)	310
IZ NAŠE KRONIKE	Med nami v Argentini	316
HUMOR	Malo za šalo, malo zares	319

UVOŽENO OD DOMA

Za tiste, ki žive od danes do jutri, je boljša prihodnost pojutrišnjem.

— — —

Rdeča kapica... Konjiček Grbavček... Pepelka... Sneguljčica in sedem škratov... cene prihodnje leto samo za 1% višje, po planu... Tovariši, povejte nam še kakšno bajko!

— — —

Da premagamo oslovske sile, je potrebna konjska potrpežljivost.

— — —

Dol z disciplino — zgoraj jo sovražijo!

— — —

Septembra se začne sezona sestankov. Morda se temu mesecu zato pravi kimavec.

— — —

Zadnjič sem ob nekem uspehu zavpil na glas: „žebelj sem zadel na glavo!“ Pa so takoj pritekli sosede in vprašali, kje sem ga dobil.

— — —

Kdo vse je odgovoren. Če bo vse po sreči, tega niti zgodovina ne bo pokazala.

— — —

Klin se s klinom izbija, mi pa inflacijo z inflacijo.

— — —

Dima je toliko, da sploh ne vidimo, kje gori.

— — —

Ker se pri nas toliko ljudi obrača po vetru, nas energetska kriza ne bi smela skrbeti.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires. ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr, Toronto M8W 4C4, Canada. TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za l. 1983: \$ 1.400.000.-
DENARNA NAKAZILA NA NA.
SLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires Argentina.

Zunanja in notranja oprema: Stane Snaj.

„NE VSE ZA
VSAKDANJI KROH,
ČLOVEK JE TELO
IN DUH.
SAJ ŠE GORA
IN DREVO
RASTE V ZEMLJO
IN NEBO“

DR. ALOJZ GRADNIK

La Vida Espiritual